

Väljaandja: sihtasutus Archimedes
www.archimedes.ee

Tallinn

Koidula 13a
10125 Tallinn
Tel 699 9399, info@archimedes.ee

Tallinn

Toompuiestee 30
10149 Tallinn
Tel 640 0455, ekka@archimedes.ee

Tartu

Väike-Turu 8
51013 Tartu
Tel 730 0800, info@archimedes.ee

ISSN: 1406-7714

Koostaja: Eero Loonurm

Toimetajad: Karol Sepik, Liina Kukkur, Katre Merimäe, Marianne Võime,
Kaidi-Kerli Kärner, Eva Lepik, Maarja Karjaherm, Liia Lauri, Annika Teder

Kujunduse idee: Eero Loonurm ja Epp Leesik

Kujundus: Epp Leesik (Ecoprint AS)

Trükk: Ecoprint AS

Sisukord

Eessõna	2
Hariduskoostöö keskus	4
Akadeemilise tunnustamise infokeskus ehk Eesti ENIC/NARIC Keskus	5
Elukestva õppe programm	8
Elukestva õppe programmi statistikat	16
Euroopa elukestva õppe programmi edulood	18
Rahvusvahelised haridusprogrammid ja Eesti-sisesed algatused	27
Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) 2013	35
Study in Estonia 2013	38
Akadeemilised mobiilsustoetused ja stipendiumid	40
Programm Primus	44
Eduko	48
Euroopa Noored Eesti büroo tegemised aastal 2013	52
Struktuuritoetuste rakendusüksus	59
Sihtasutuse Archimedeses töötajad 2013. aastal	66
Archimedese 2013. a. eelarve	68

Hea lugeja!

2013. aastal jõudis lõpule 2007. aastal alguse saanud Euroopa Liidu eelarveperiood. See on positsioon, et heita pilk tagasi möödunud seitsmele aastale ning vaadata edasi tulevikku.

Sihtasutus Archimedes tegi 2013. aastal rekordilise tulemuse ning maksis tõukefondide toetuse saajatele välja rahasumma, mis ületab kõigi varasemate aastate väljamakseid. Kindlasti on selline tulemus mõjunud julgustavalt, kuid paraku ei ole see veel 2007-2013 eelarve perioodi finišijoon. 2013. aastaga sai alles pool toetuste eelarvest välja makstud ja kahe järgneva aasta väljakutseks on see periood edukalt lõpetada. Teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse valdkondadele on olnud sellises mahus investeerimisvõimalused esmakordsed, mistõttu võttis mõnevõrra kauem aega konkreetsete sihtide seadmine. Rahvatarkus ütleb, et üheksa korda mõõda ja ükskord lõika ning sellest lähtuvalt oli ka tingitud mõningane viibimine. Mõned teaduse valdkondlikud riiklikud programmid on alles oma tegevusega algusjärgus ja on ajalises raamis püsimiseks seega riskantsemad. Meie soov on, et toetused saaksid maksimaalselt kasutatud. Kuid ühiselt toetusesaajatega saame rõõmustada selle üle, et osa kavandatud projektidest on juba ka edukalt lõpetatud. Archimedese vahendatud struktuuritoetuste meetmetest on olnud rahaliselt kõige mahukam teadus- ja arendus- asutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamise meede. Oleme toetanud 18 uue hoone ehitamist või renoveerimist, millest nüüdseks on lõpetatud või peagi lõpetamisel 15 projekti. Sellel perioodil valmishitatud hooned annavad edaspidiseks võimaluse senisest enam rahalisi vahendeid suunata nende sisustamisele ja inimressursi arendamisele.

Muidugi viivad rahastatud projekte ellu eelkõige toetuse saajad, kuid kindlasti on selles panus ka igal Archimedese töötajal. Usume, et oleme suutnud arendada konstruktiivset koostööd

projektide nõustamise ning järjepideva järelevalve kaudu. Kindlasti on aastate jooksul kasvanud nii meie kui ka taotlejate teadlikkus ja lisandunud kogemused, aga ka järjepidev kontroll projektide üle. Korrektsus on oluline, aga veel olulisem on, et eemärk ei kaoks reeglite rägastikku.

Struktuuritoetuste riiklike programmide elluvijana väärrib sihtasutuse paljude tegevuste seas äramärkimist "Work in Estonia" infopäeva korraldamine, mille raames toodi esmakordselt kokku Eestis õppivad välistudengid ja Eesti tööandjad. Kokkusaamise eesmärk oli tutvustada tööandjatele välistudengitega seotud Eesti seadusandlust ja maksustamist ning anda ülevaade Eesti teenustesektori tööjõu olukorrast. Välistudengid tutvusid Eesti ettevõtete organisatsioonikultuuriga ning said endale tööturule sisenemiseks vajalikud kontaktid. Archimedese soov on muuta sedalaadi kohtumine traditsiooniks.

Tegevuste mahult samas suurusjärgus struktuuritoetuste vahendamisega toimub Hariduskoostöö keskuse ja Euroopa Noored Eesti büroo kaudu Euroopa Komisjoni otsetoetuste vahendamine.

Meeldiva üllatuse osaliseks sai sihtasutus möödunud aastal just noorteprojektide vahendamise kaudu. MTÜ Lastekaitse Liit ja Eesti Õpilasesinduste Liidu poolt korraldatud noorteparlamendis "101 last Toompeale" valiti 2013. aasta lapsesõbralik ühiskonnategelane ja organisatsioon. Lapsesõbraliku organisatsiooni tiitli sai sihtasutus Archimedes, kes läbi Euroopa Noored Eesti Büroo on propageerides mitteformaalset õpet mõtete ja rahastusega toetanud noorte enesearengut läbi sadade noorteprojektide. Noortefoorum "101 last Toompeal" toimus 22. korda ning ürituse eesmärgiks on arutada noori puudutavaid aktuaalseid teemasid, leida lahendusi kitsaskohtadele ning teha ettepanekuid seaduste parandamiseks ja muutmiseks.

Paralleelselt seitsmeaastase Euroopa Liidu eelarvetsükliga on sihtasutuses tegevusi, mille tegutsemisperioodi möödame juba pikemana ning samas on jooksvalt liitumas ka täiesti uusi tegevusi.

Archimedese kaudu üliõpilastele ja õppejõududele toetusi jagav Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm tähistas 2013. aastal oma kümnendat sünnipäeva. Kristjan Jaak on 2003. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Archimedese koostöös algatatud riiklik stipendiumiprogramm, mille eesmärk on toetada Eesti kõrgkoolide magistrantide ja doktorantide ning õppejõudude õppe- ja teadustööga seotud välislahetusi. Kümne aasta jooksul on kokku välja kuulutatud 69 taotlusvooru, mille raames on sihtasutusele esitatud 4659 taotlust. Stipendiumi on saanud 1890 taotlejat. Balti Uuringute Instituut viis 2012. aasta alguses läbi Kristjan Jaagu stipendiumiprogrammi hindamise, mis oli toetusprogrammi ajaloos esimene sellelaadne. Hindamine näitas, et Kristjan Jaagu toetuskeem on üks paremini rakendatud ja laiema spektriga stipendiumiprogramme Eestis, mis on suunatud õigustatult peamiselt magistri- ja doktoriõppe tasandile ning mis näitab Eesti riigi panust kõrghariduse rahvusvahelistumisse ja viimase selget väärtustamist.

2013. aasta töi meile ka uue ülesande. Alustava tegevusena käivitati Archimedese Hariduskoostöö Keskuse vahendusel Eestile uus stipendiumiprogramm, mille raames saavad Eesti haridusasutused teha koostööd Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna riikide Islandi ja Liechtensteiniga. Programm rahastab Eesti ja Norra kõrgkoolide vahelist üliõpilaste, õppejõudude ja kõrgkooli töötajate õpirännet ning asutuste koostööprojekte keskhariduse arendamiseks.

Archimedes ei tegele vaid toetuste vahendamisega. 2013. aasta kõige märkimisväärsemaks saavutuseks oli sihtasutuse struktuuriüksuse Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri kandmine Euroopa Kõrghariduse Kvaliteediagentuuride Registrisse EQAR. Register koondab kõiki Euroopas tunnustatud kõrghariduse kvaliteediagentuure ja sinna kuuluvad üksnes need agentuurid, mis on edukalt läbinud rahvusvahelise välishindamise. See on ühelt poolt nii rahvusvaheline tunnustus Eesti agentuurile kui ka kinnitus selle kohta, et Eesti kõrghariduse kvaliteedi välishindamine toimub vastavuses Euroopas kokkulepitud põhimõtetele.

Alates 2014. aastast seisavad ees uued väljakutsed ja sihtasutus kui organisatsioon peab selleks arenema. Oma positsiooni selgitamiseks viis Archimedes möödunud aastal oma sihtgrupi seas läbi kliendiküsitluse, kus oma hinnangu sihtasutuse tegevustele andis pea pooltuhat vastajat. Suurimateks plussideks peeti asjatundlikku ja sõbralikku teenindust, eksperdistaatust ning head mainet. Puudustest viidati korduvalt bürokraatialle, keerulistele euronõuetele ja pidevatele muutustele aruandluses. Oleme jõudnud oma arengus etappi, kus enne edasiliikumist on tark analüüsida saadud tagasisidet ja mõelda sellele, et kes me oleme ning kuhu ja kuidas liigume.

Euroopa Liidu ja Eesti haridus-, teadus- ja noortepoliitika meetmete elluviijana soovime oma edaspidised tegevused sõnastada läbi tegevussuundade, milleks on kvaliteedi tagamine, koostöö- ja kogemusvahetuse edendamine ning sihiväliste investeringute toetamine.

Neid tegevusi teostades tahame määratleda proportsioonid oma erinevate rollide vahel selliselt, et need annaksid tulevikus parima tulemuse. Oma tegevuse sihid seame tuginedes pikajärgelise kogemuse saadud põhikompetentsidele.

Sihtasutuse juhatus

Eve Sild

Rait Toompere

Hariduskoostöö keskus

SISSEJUHATUS

Hariduskoostöö keskus (HKK) on akadeemilise tunnustamise infokeskusena (Eesti ENIC/NARIC keskus) **ENIC/NARIC võrgustiku liige** ja täidab Euroopa haridusteabe võrgustiku **Eurydice riikliku üksuse** ja Euroopa Komisjoni **Euroopa elukestva õppe programmi (LLP) riikliku rakendusametuse** ülesandeid.

Lisaks koordineeris HKK 2013. aastal järgmisi rahvusvahelisi haridusprogramme ja Eesti-siseseid algatusi: Põhja- ja Baltimaade koostööprogramm **Nordplus; EMP/Norra stipendiumiprogramm**, kõrgharidusprogrammid **Erasmus Mundus ja Tempus; Euroopa keeleõppe tunnuskirja programm** uuenduslikele keeleõppeprojektidele ja riiklik programm „**Eestikeelsete kõrgkooliõpikute koostamine ja väljaandmine 2013-2017**“.

HKK 2013. aasta märksõnadeks olid **Euroopa elukestva õppe programmi (2007-2013), Erasmus Munduse (2009-2013) ja Tempuse (2007-2013) programmide** viimane tegevusaasta ning **EMP/Norra stipendiumiprogrammi** ja **kõrgkooliõpikute riikliku programmi 2013-2017** uue programmi-perioodi algusaasta.

ENIC/NARIC keskus oli partnerina kaasatud mitmes rahvusvahelises koostööprojektis (näiteks programmi TAIEX raames pädevate asutuste nõustamine, soovitude andmine välisriigi kvalifikatsioonide tunnustamise süsteemi arendamiseks Iisraelis, Aasia ja Euroopa maade kvalifikatsioonide tunnustamise deklaratsioon *ASEM Recognition Bridging Declaration* koostamine) ning riiklike otsuste ja strateegiliste dokumentide väljatöötamise töögruppides.

Eurydice'le jääb 2013. aasta viimaseks SA Archimedese (HKK) koosseisus, 2014. aastast töötab üksus taas Haridus- ja teadusministeeriumis.

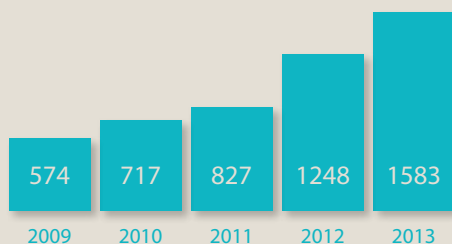
Riikliku rakendusametuseks oli HKK aktiivselt seotud ka Euroopa Liidu uue haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogrammi Erasmus+ (2014-2020) ettevalmistustega.

Akadeemilise tunnustamise infokeskus ehk Eesti ENIC/NARIC Keskus

VÄLISRIIGI KVALIFIKATSIOONIDE HINDAMINE

Eesti ENIC/NARIC keskuse peamine ülesanne on tagada välisriigi kvalifikatsioonide tunnustamise kaudu kõigi isikute juurdepääs õpingute jätkamiseks, tööturule ja muuks tegevuseks. Eesmärgi saavutamiseks hinnatakse keskuses välisriigi haridust tõendavaid kvalifikatsioone ja määratakse nende vastavus Eesti kehtivas haridussüsteemis.

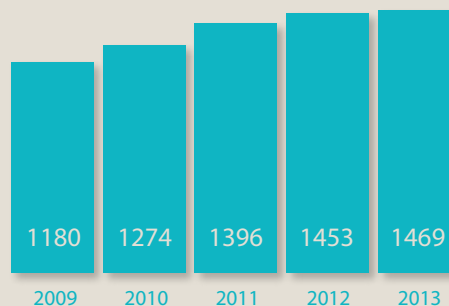
2013. a esitati keskusele hindamiseks ja vastavuse määramiseks **1583 kesk- ja kõrgharidust tõendavat kvalifikatsiooni** kokku 94 välisriigist. See on taotluste kogumahl **21% enam** kui 2012. aastal. Viimase viie aastaga on taotluste arv kasvanud ligi kolm korda. Kvalifikatsioonide hindamise taotlejate pingerida ei ole muutunud võrreldes eelmiste aastatega: Venemaa 253, endine NSV Liit 146, Soome 99, Ukraina 92 ja Suurbritannia 80 taotlust. Oluliselt on kasvanud India, Türgi, Nigeeria, Pakistani ja Gruusia taotluste osakaal.

Joonis 1. Eesti ENIC/NARIC keskusele hindamiseks esitatud välisriigi haridust tõendavate kvalifikatsioonide arv 2009-2013.

HARIDUS- JA TUNNUSTAMISALASE TEABE ANDMINE

Lisaks välisriigi kvalifikatsioonide hindamisele tegutseb keskus infokeskusena. Välisriikide ja Eesti haridussüsteemide, kõrgkoolide, kvalifikatsioonide, tunnustamist reguleerivate dokumentide, tunnustamis põhimõtete ja muu kõrgharidusega seonduva kohta käiva informatsiooni andmine on toimunud vastavalt kirjalikele või suulistele järelepärimistele. 2013. aastal tehti keskusele **1469 kirjalikku järelepärimist**, sh 437 välisriikide asutuste ja eraisikute päringut Eesti haridussüsteemi, kutsealase tunnustamise või kvalifikatsioonide kohta. Paljud tööandjad ja diplomomanikud pöörduvad keskuse poole, et saada kinnitus varasemas haridussüsteemis antud kvalifikatsiooni vastavusele.

Joonis 2. Eesti ENIC/NARIC keskusele esitatud kirjalike päringute arv 2009-2013.

KUTSEALANE TUNNUSTAMINE

Keskus täidab kutsealase tunnustamise kontaktkeskuse ülesandeid, milleks on taotlejate edasisuunamine pädevate asutuste poole ning protseduurist teavitamine. 2013. a esitati keskusele **26 kirjalikku päringut** 12 riigist, enim Eestist ja Ukrainast. Sarnaselt eelmistele aastatele moodustasid päringutest olulise osa küsimused pedagoogide ja tervishoiutöötajate (arst, hambaarst, proviisor) kutsealasest tunnustamisest.

KOOLITUSED

Keskus viis 2013. a läbi välisriigi haridussüsteemide ja kvalifikatsioonide hindamise alal **neli koolitust**. Neist kaks Eesti kõrgkoolidele (Nigeeria, Ghana, Kameruni, Türgi ja Gruusia haridussüsteemid ja kvalifikatsioonide hindamine), üks Leedu kõrgkoolidele (Venemaa ja Kasahstani kesk- ja kõrgharidussüsteemid ja kvalifikatsioonide hindamine) koostöös Leedu ENIC/NARIC keskusega, ning Euroopa Rahvusvahelise Hariduse Assotsiatsiooni koolituste (*EAIE Academy*) raames Venemaa, Ukraina ja Valgevene kvalifikatsioonide hindamisest.

KOOSTÖÖ

Haridus- ja teadusministeeriumi partnerina kontrollib keskus välisriigi kõrgkoolides õppivate kodanike õppelaenu taotlusi ning Kaitseressursside Ameti partnerina hindab ajateenistusse kutsutute välisriigi kõrgkoolide tõendeid.

2013. a oli keskus kaasatud Haridus- ja teadusministeeriumi poolt Majanduse ja Juhtimise Instituudi (MJI) järelevalve komisjoni. Keskuse ülesanne oli hinnata MJI õppetegevuse läbiviimise legaalsust Tšehhi Vabariigis, vastuvõetud üliõpilaste ja õppejõudude kvalifikatsioonide vastavust õigusaktides kehtestatud nõuetele, ainepunktide ülekandmist välisriigi õppeasutustest ja nende kajastamist akadeemilistel õienditel.

2013. a teises pooles viis keskus koostöös HKK kõrghariduse bürooga läbi uurimuse Erasmus programmi raames sooritatud õpingute ja praktika arvestamisest, ülekandmisest ja akadeemilisel õiendil kajastamisest Eesti kõrgkoolide poolt.

RAHVUSVAHELINE TEGEVUS

Keskuse kaasosalusel valmisid 2013. a olulised rahvusvahelised strateegilised dokumendid nagu Lissaboni tunnustamise konventsiooni lisana soovitus kvalifikatsiooniraamistike kasutamisest tunnustamise protsessis ning Aasia ja Euroopa maade kvalifikatsioonide tunnustamise deklaratsioon (*ASEM Recognition Bridging Declaration*).

Koos Belgia, Itaalia ja Prantsusmaa ekspertidega osales keskus Euroopa Liidu laienemise programmi TAIEX raames pädevate asutuste nõustamisel Iisraelis, kus anti nõu ja jagati kogemusi tunnustamise praktikast, rahvusvahelistest õigusaktidest jm. Lisaks andsid eksperdid soovitusi välisriigi kvalifikatsioonide tunnustamise süsteemi arendamiseks Iisraelis.

2013. aastal esitati keskusele hindamiseks 1583 haridusdokumenti 94 riigist

Võrreldes 2012. aastaga on taotluste arv suurenenud 21%

Kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise koolitused kõrgkoolidele ja töandjatele

KVALIFIKATSIOONIDE TUNNUSTAMISE EDENDAMINE EUROOPA JA AASIA VAHEL

Nõudlus Euroopa ja Aasia vahel vastastikuseks kõrghariduskvalifikatsioonide tunnustamiseks kasvab. Seni polnud kahe maailmajao vahel ühtset süsteemi, mis toetaks usaldusväärset kvalifikatsioonide tunnustamist. Euroopa ja Aasia regioonide kõrghariduskvalifikatsioonide tunnustamise alase koostöödeklaratsiooni (ASEM Recognition Bridging Declaration) vastuvõtmine 2013. aasta kevadel oli tähelepanuväärne samm tunnustamise edendamise suunas. Vastavalt deklaratsioonile on kokku lepitud, et Aasia ja Euroopa riigid hakkavad vastastikku kõrghariduskvalifikatsioone hindama ja tunnustama samadel tingimustel ja kriteeriumite järgi nagu hinnatakse ja tunnustatakse kvalifikatsioone oma regioonis.

Kõige olulisemad tingimused Euroopa ja Aasia kõrgharidusalases koostöös on tunnustamisalaste infokeskuste (Euroopas ENIC ja Aasias ANIC keskused) toimimine ja adekvaatse teabe kättesaadavus.

Eesmärgiga leida parimad vahendid dialoogi tugevdamiseks Aasia ja Euroopa vahel ning edendada koostööd kõrghariduskvalifikatsioonide tunnustamiseks ASEM maa-ees, loodi ASEM tunnustamise deklaratsiooni rakendamise töörühm. Eesti ENIC/NARIC keskus osales nii deklaratsiooni väljatöötamise töötamises kui ka 2013.a sügisel loodud deklaratsiooni rakendamise töörühmas. Keskus peab oluliseks Euroopa ja Aasia vahelist koostööd kvalifikatsioonide vastastikuse tunnustamise edendamiseks, osaledes aktiivselt lisaks ka mitmete teiste rahvusvaheliste büroode ja töörühmade töös ning rahvusvahelistel missioonidel.

Elukestva õppe programm

Elukestva õppe programmile oli 2013. aasta viimane, mistõttu oli päevakorras tavapärasest rohkem kokkuvõtete tegemist. Allprogrammide tegevustes ja menetlusreeglites muutusi ei olnud, kuid 2013. aastal ei toetatud enam ettevalmistavatel lähetustel osalemist, elukestva õppe programmi eelarvest ei tohtinud toetada uue programmi poolt rahastatavate tegevuste ettevalmistamist. LLP eelarve püsis stabiilsena, kokku ligi 8,4 miljonit eurot; Euroopa Komisjon eraldas üle **8 miljoni** euro ning riik lisas sellele üle **0,4 miljoni** euro (joonis 3). Kuna riigi kaasrahastus oli suurem kui eelnevatel aastatel (üle 5% kogueelarvest) oli programmi kogueelarve veidi suurem kui 2012. aastal.

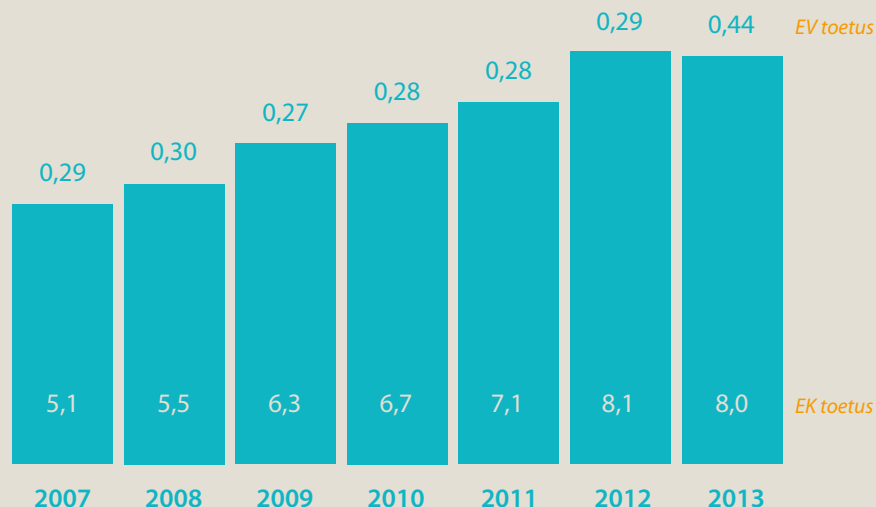
Võrreldes varasemate aastatega oli heaks üllatuseks suur taotluste arv allprogrammide viimastes taotlusvoorudes. Traditsiooniliselt osalesime Riias toimunud haridusprojektide näitusel **Baltic EXPRO 2013**, Eestist osales seitse projekti.

2013 aasta tähtsündmuseks kujunes hariduskonverents "**LEND 2020 – ainult taevas on piiriks?**" 21. novembril Tallinna Tehnikaülikoolis koostöös programmiga Euroopa Noored. Sihtasutus Archimedes on viimased viisteist aastat läbi erinevate programmide edendanud rahvusvahelist koostööd hariduses, teadus- ja arendustegevuses ja noorte kodanikuhariduses. Hariduskonverents püüdis uurida milline on olnud rahvusvahelistumise mõju Eestis indiviidi, organisatsiooni, kogukonna, riigi tasandil? Veelgi enam, uue **Erasmus+ (2014-2020)** programmi valguses mõtiskleda, kuhu edasi? Kas ja kuidas on rahvusvaheline koostöö mõjutanud meie tänast väärtuspilti ja mõtlemise paradigma muutust? Konverentsiks valmis ka eriväljaanne, kogumik "Seitse aastat lugu" (Euroopa elukestva õppe programm ja Euroopa Noored programm Eestis 2007-2013).

Lisaks avaldati konverentsi lõpus **koostöö kuldõunaga** tunnustust haridusalases rahvusvahelises koostöös väljapaistvaid tulemusi saavutanud järgmistele asutustele: **Tallinna Sikupilli Keskkool, Kuressaare Ametikool, Pärnumaa Kutsehariduskeskus ja Tallinna Tehnikakõrgkool.**

ELUKESTVA ÕPPE PROGRAMMI 2013. a

Allprogramm	EK eelarve	EV kaasrahastus	Eelarve kokku	% eelarvest
Comenius	1 436 885		1 436 885	17%
Leonardo da Vinci	2 259 205		2 259 205	27%
Erasmus	3 818 000	432 713	4 250 713	50%
Grundtvig	454 263		454 263	5%
HJÕL	44 000	4 000	48 000	1%
Kokku	8 012 353	436 713	8 449 066	100%

Joonis 3 Elukestva õppe programmi Eesti eelarve 2007-2013 (miljonit eurot)

2013. aasta teist poolaastat ilmestas eelkõige **uue haridus-, koolitus-, noorte- ja spordiprogrammi Erasmus+ (2014-2020) käivitumine**. Euroopa Parlament kiitis heaks 19. novembril Erasmus + kogueelarve, **14,7 miljardit eurot**, mis on 40% praegustest vahenditest suurem. Senised koostööprogrammid „Euroopa elukestva õppe programm“, „Euroopa Noored“ ning Euroopa komisjoni rahvusvahelised kõrgharidusprogrammid on viidud

ühise katuse alla ja liidetud juurde spordiprogramm. 13. detsembril avalikustas Euroopa Komisjon uue programmi reeglistiku e programmijuhendi taotlejatele. Sellele eelnes ligikaudu 2aastane läbirääkimiste ja konsultatsioonide periood, millesse riikliku rakendusametusega oli aktiivselt kaasatud ka hariduskoostöökeskus.

COMENIUS

Üldharidusprogrammis Comenius on **nõudlus pidevalt kasvanud**, paraku oli 2013. aasta eelarve väiksem võrreldes 2012. aastaga (ligikaudu 130 000 euro võrra) ning seetõttu jäi toetuseta vähemalt kuus väga hea kvaliteediga koolide koostööprojekti. Alljärgnev tabel kirjeldab programmi 2013. aasta eelarve jagunemist alltegevuste lõikes ning planeeritud tegevuste mahtu.

COMENIUSE PROGRAMM 2013 a.						
Tegevus	Taotlused 2012	Taotlused 2013	Toetatud 2013	Edukus	Eelarve €	% kogueelarvest
Koolide mitmepoolsed koostööprojektid	174	178	55	31%	1 010 000	70%
Koolide kahepoolsed projektid	5	6	3	50%	44 000	3%
Regio koostööprojektid	5	7	4	66%	103 490	7%
Õpetajate täienduskoolitus	134	165	83	50%	165 756	12%
Üliõpilaste õpetaja-praktika (Eestist välja)	20	13	13	100%	81 775	6%
Õpetajapraktikante võõrriistunud Eesti koolid	13	14	12 (9)	92%	0	0
Õpilaste õpiränne	14	18	18	100%	30 951	2%
Kogueelarve					1 435 972	100%

Koolide mitmepoolsete koostööprojektide eelisteemades olid **keskkond, jätkusuutlik eluviis, kultuuripärand, Euroopa mitmekesisus ja Euroopa kodanikuks olemine** ning kahepoolsete projektide eelisteema **Euroopa ja migratsioon**. Taotlejate arv oli 2013. aastal küll mõnevõrra suurem, kuid toetusesaajate arv kahanes võrreldes 2012. aastaga. Projektitoetus sõltub õpirände mahust, ligi 82 % koolidest valis 2013. aasta suurima võimaliku õpirände mahu, mis tegi toetussummaks projektile 20 000 eurot ehk suurima võimaliku toetuse. Möödunud seitsme aasta jooksul on Comeniuse programm toetanud **423 koolide koostööprojekti**, millest **52 juhtisid Eesti koolid**, see on rohkem kui 12% kõigist toetatud projektidest (2012 oli see 14% ja 2013 9%)(vt ka lisa 1 Joonis 7). Enam kui pooled taotlejad/toetusesaajad on gümnaasiumid või keskkoolid, järgnevad põhikoolid (28%). **Regio koostööprojektide** taotluste arv oli senise viie aasta jooksul suurim, **seitse taotlust**. Programmi nõukogu otsustas **toetada nelja projekti**. 2013. aasta taotlusvooru eelisteema oli ökoloogiline elukeskkond.

Eesti omavalitsuste huvi Regio vastu on siiski tagasihoidlik ja seotud inimressursi puudumisega, sageli ka võõrkeeleoskusega.

Õpetajate täienduskoolituse taotlused on reeglina väga hea või hea kvaliteediga (toetus eraldati taotlustele hindega 75-100 punkti). Programmi nõukogu poolt oli kinnitatud kolm eelisteemat (LAK -õpe, loodus- ja täppisteadused ning tehnoloogia ning kaasav haridus). 2013. aasta taotlustest olid 18% seotud eelisteemadega; **enim huvi oli IKT vahendite kasutamise ning võõrkeele õpetamise meetodika alastel kursustel osalemise vastu**. Taotlejate seas olid ülekaalus jätkuvalt **võõrkeeleõpetajad (58% taotlejatest)**. 15% taotlejatest olid haridustehnoloogid, arvutiõpetajaid, reaalinete või loodusteaduste õpetajaid ning 12% oli lasteaiaõpetajaid-direktoreid. Meesõpetajate arv püsib tagasihoidlikuna: 165 taotleja seas oli seitse meest, kellest viis said toetust.

Õpetajakoolituse üliõpilaste koolipraktikantide seas on tulevaste keeleõpetajate suur ülekaal aasta-aastalt vähenenud, 2013. aasta said toetuse vaid kolm üliõpilast, kes olid võõrkeeleõpetajad, ülejäänud kümne seas olid kaks bioloogia-keemia õpetajat, matemaatik-IKT õpetaja ja tulvased klassiõpetajad, kes oli spetsialiseerunud mitmele ainele.

Õpetajapraktikante võõrustada soovivate koolide arv **Eestis** on jäänud samale tasemele (13 taotlust 2012. a; 14 taotlust 2013. a). Esmakordselt esitas taotluse viis uut kooli, teistel oli varasem taotlemise/võõrustamise kogemus. Käesolevaks õppeaastaks õnnestus leida üheksale Eesti

koolile õpetajakoolituse praktikant, mis on võrreldes eelmise aastaga peaaegu sama tulemus (8 kooli).

Olulisemate ettevõtmistena tuleb mainida seitsme videoklipi valmistamist, mille jaoks intervjueriti seitset koolijuhti ning paluti nende arvamust rahvusvahelise koostöö mõju, kasulikkuse kohta koolis.

Vaata videot väikesest Unipiha Algekoolist

LEONARDO DA VINCI

Kutseharidusprogrammi Leonardo da Vinci 2013. aasta märksõnadeks olid jätkuvalt **suur nõudlus rahvusvaheliseks koostööks** kutsehariduses *versus* vahendite nappus ning **ECVET raamistiku** (Euroopa kutsehariduse arvestuspunkt) **käivitamine Eestis**.

Õpirändeprojektide taotlused olid väga kõrge kvaliteediga, 2013. aastal oli keskmine hinne 77,7 punkti 100-st ning taotluste arv on püsinud aastate lõikes stabiilne. Kokku on plaanis lähetada **588 kutseõppe praktikanti** (vt ka lisa 1 Joonis 6).

Laekus **üheksa uuendussiidprojekti** taotlust, millest toetati kahte ning **64 koostööprojekti** taotlust. Koordinaatoritena oli taotlejate hulgas **9** Eesti organisatsiooni (vt ka lisa 1 Joonis 7). Alljärgnev tabel kirjeldab programmi 2013. aasta eelarve jagunemist alltegevuste lõikes ning planeeritud tegevuste mahtu.

LEONARDO DA VINCI PROGRAMM 2013 a.						
Tegevus	Taotlused 2012	Taotlused 2013	Toetatud 2013	Edukus	Eelarve €	% kogueelarvest
Õpilaste õpiränne	29	29	24	83%	1 248 028	55
Töötajate õpiränne	12	9	4	44%	100 000	4
Spetsialistide õpiränne	32	35	24	69%	325 168	15
Koostööprojektid	56	64	9	14	137 500	6
Uuendussiidprojektid	9	9	2	22	450 509	20
Kogueelarve					2 261 205	100%

Väga suur on **nõudlus** kõigi tegevuste lõikes, heakskiidetud taotluste protsendist kõnekam on taotletud vahendite hulk *versus* eraldatud vahendid (ehk eelarve maht): rahuldada oli võimalik 39 % taotletud vahenditest, mis näitab, et kasvupotentsiaal on enam kui kahekordne. Kahjuks jääb ressursside nappuse tõttu lähetusse/ praktikale saatmata iga teine taotleja.

LEONARDO DA VINCI PROGRAMMI NÕUDLUS						
Tegevus	Taotletud €	Eraldatud €	Realiseerumise %	Taotletud lähetused	Toetatud lähetused	Realiseerumise %
Õpilaste õpiränne	2 160 133	1 248 028	58%	993	588	59
Töötajate õpiränne	311 121	100 000	32%	118	40	23
Spetsialistide õpiränne	562 981	325 168	58%	346	167	48
Koostööprojektid	971 000	137 500	14%	-	-	-
Uuendusiiirdeprojektid	1 778 522	450 509	25%	-	-	-
Kokku	5 783 757	2 261 205	39%			

Olulised ettevõtmised:

Jätkus Euroopa Komisjoni projekt **ECVET raamistiku** (Euroopa kutsehariduse arvestuspunkt, EKAP) **käivitamiseks Eestis**. Protsessi toetamiseks pakuti koolitust 8 tugiekspertidele ning töötati välja Eesti arvestuspunkti kasutuselevõtu lähtekohad. 2013. aasta novembris korraldasime juba traditsiooniks saanud õpirändeprojektide kajastuste konkursi, selgitamaks välja õpilaste parimad kirjutised ja parimad praktikatöid kujutavad fotod. Valik 2013. aasta töödest koondatakse elektroonilisse kogumikku **“Leonardoga Euroopasse ja tagasi”**.

Alates sügisest 2013 on HKK kutsehariduse büroo kaasatud töökohapõhise õppe võrgustikku **Network Work Based Learning (NetWBL)**, mille eesmärgiks on tugevdada õpipoisiõppe elemente nii kutse- kui kõrghariduses ning toetada töökohapõhise õppevormi juurdumist haridussüsteemis. Võrgustiku koordinaatoriks on Saksamaa ning sinna kuulub 29 riiklikku bürood.

ERASMUS

Erasmuse programmi eelarvet ja menetlemist iseloomustas 2013. aasta stabiilsus ning **ettevalmistused Erasmus+ programmi käivitamiseks**. Kõik kõrgkoolid, kes soovisid programmis osaleda Erasmus+ programmi perioodil 2014-2020, pidid taotlema uue Erasmus+ kõrghariduse harta juba 2013. a mais. **Eestist taotles 24 kõrgkooli**, kes said harta, mis annab õiguse osaleda Erasmus+ programmis. Erasmuse eduloona ületas 2012/2013. **õppeaasta esmakordselt Eestisse sissetulevate üliõpilaste arv väljaminevate üliõpilaste arvu** (üliõpilaste mobiilsuse esialgsetel andmetel). Euroopa Komisjoni andmetel on **Euroopas kõige tasakaalustatum üliõpilasvahetus Eestis ja Hispaanias** (2011/2012. õa andmetel on mobiilsusvoogude vahe alla 1%).

2012/2013. õa kasvas üliõpilaste õpiränne tervikuna **5,3%**, sh praktikantide õpiränne koguni **11,5%**, ning õppejõudude ja töötajate lähetuste arv **10,2%**. Programmi eelarve oli üle 4,1 miljoni euro, millest 6,8% oli HTM-i kaasfinantseering.

Tänu programmi eelarve kasvule ja väga kvaliteetsetele taotlustele oli võimalik toetada 10 intensiivprojekti (2011/2012. oli vastav arv 7).

2013/2014. õppeaastal on oodata nii üliõpilaste kui õppejõudude/ töötajate õpirändes **jätakuvalt kasvutrendi (4-5%)** (vt ka lisa 1 Joonis 4 ja 5). 2013. a eraldas HTM Erasmusse lisaraha (60 000 €), mis kasvatab EV kaasfinantseeringu osakaalu 4% võrra. EK poolt eraldatud lisaeelarve (41 000 €) võimaldas toetada esialgu planeeritud (7) rohkem **Erasmuse intensiivprojekte** (8), kuid mitte nii palju kui aasta varem (10). Ka taotlusi esitati pisut vähem kui aasta varem. **EILC eesti keele kursuste** osas on viimased kolm aastat olnud stabiilne nii korraldavate kõrgkoolide, keelekursuste kui osalejate arvu poolest. Kursusi korraldavad kuus kõrgkooli (EBS, EKA, EMÜ, SKA, TTÜ, TÜ) vastavalt eelarvele ja sissetulevate üliõpilaste nõudlusele. Alljärgnev tabel kirjeldab programmi 2013. a eelarve jagunemist alltegevuste lõikes ning planeeritud tegevuste mahtu.

ERASMUSE PROGRAMM 2013/2014 õppeaastal						
Tegevus	Toetatud	Kasv vrd 2012. a	Eelarve kokku €	sh EK €	sh EV €	%
Erasmuse üliõpilaste õpiränne	1202*	4%	3 431 395	3 069 580	361 815	80,7%
Erasmuse õppejõudude / personali õpiränne	576*	5%	305 013	305 013		7,2%
Õpirände korralduse toetus (OM)			276 920	208 876	68 044	6,5%
Erasmuse intensiivprojektid	8	-25%	201 531	201 531		4,7%
EILC eesti keele intensiivkursused sissetulevatele üliõpilastele	6	0%	35 854	33 000	2 854	0,8%
Kokku			4 250 713	3 818 000	432 713	100%

*proгноos

Olulised ettevõtmised:

- Euroopa Komisjon valis **3 miljonendat erasmuslast** (igast osalevast riigist üks üliõpilane), Eestis kannab seda tiitlit Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia tudeng Pille-Riin Lillepalu.
- Erasmus programmi 25. aastapäeva **videokonkurssi „Erasmuse erinevad värvid“ võitjad** kuulutati välja 2013. aasta märtsis. I koha pälvis Paulius Mekionis (Vilnius University, Leedu); äramärkimist leidsid ka Alan Guillemot' (UTBM -University of Technology at Belfort and Montbéliard, Prantsusmaa,) ja Kristina Belveberi (Tartu Ülikool) videod ning enim meeldimisi Facebooki lehel kogus Võrumaa Kutsehariduskeskuse üliõpilase Pille Kuusi video.
- **Eesti, Läti ja Leedu riiklike büroode koostöös** korraldati oktoobris **kahepäevane Balti riikide Erasmuse koordinaatorite ühine infoseminar** Riias, kus jagati häid kogemusi ning tutvustati erinevate riikide poolt läbiviitud uuringuid.
- Toetasime SA Domus Dorpatensi projekti „**Europe makes schools in Estonia 2014**“, mille eesmärgiks on Erasmus programmi reklaamimine.
- Valmis kogumik **“Erasmuse üliõpilaste kogemused ja hinnangud oma mobiilsusperioodile 2007/2008 – 2010/2011 programmis osalenud Eesti üliõpilaste näitel”**.

GRUNDTVIG

2013 oli täiskasvanuhariduse programmi Grundtvig jaoks kolmeteistkümnes tegevusaasta. Kuigi eelarve ei kasvanud võrreldes varasemate aastatega, vaid kahanes 2.5% , oli viimases taotlusvoorus **ligi poole rohkem koolituskursuste taotlusi ning neljandiku võrra rohkem koostööprojektide taotlusi** võrreldes eelmise aastaga. Positiivsena võib välja tuua, et koostööprojektide toetuse saajate (23 projekti) seas oli **viis Eesti koordinaatorit**, mis viitab eestlaste poolt juhitud projektide taseme tõusule võrreldes varasemate taotlusvoorudega (vaata ka lisa 1 Joonis 7). 2013. a said Grundtvigi programmi toetuse 33% esitatud taotlustest, see oli mõnevõrra madalam võrreldes eelmise aastaga (35%), kuid põhjenduseks on eelkõige väiksem eelarve. Paraku, jäid 2013. a taotlusvoorud viimasteks järgmistele elukestva õppe programmi täiskasvanuhariduse kolmele alltegevustele: 50+ vabatahtliku teenistuse ning õpiringide projektid ja täienduskoolituse praktikastipendiumid. Uues Erasmus + programmis jätkuvad Grundtvigi kõige populaarsemad tegevused ehk (õpi)koostööprojektid ning täienduskoolituse koolituskursused ja õppevisiidid. Alljärgnev tabel kirjeldab programmi 2013. a eelarve jagunemist alltegevuste lõikes ning planeeritud tegevuste mahtu.

GRUNDTVIGI PROGRAMM 2013. a						
Tegevus	Taotlused 2012	Taotlused 2013	Toetatud 2013	Edukus	Eelarve €	% eelarvest
Koostööprojektid	83	103	23	22 %	343 500	76 %
Täiendkoolitus:						
Koolituskursused	73	107	34	34 %	63 611	14 %
Õppevisiidid	11	16	8	50 %	10 510	2 %
Koolitaja praktika	8	6	1	17 %	6 561	1 %
50+ vabatahtlike projektid	8	4	2	50 %	17 970	4 %
Õpiringiprojektid	13	4	1	25 %	12 828*	3 %
Kogueelarve					454 480**	100%

* Õpiringi toetussumma läheb ümberjaotamisele, 30.01.2014 teavitas toetuse saaja HKKd loobumisest.

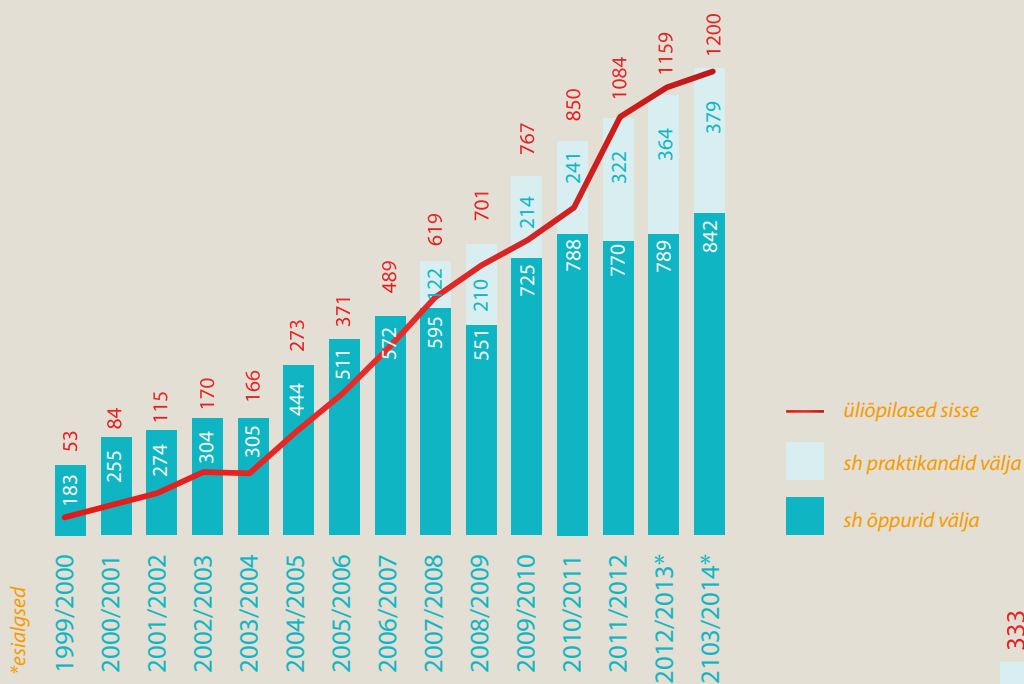
** Eraldatud toetussummade (454 480 eurot) ja programmi eelarve (454 263 eurot) vahe tuleneb 2013. a esimeses pooles eraldatud ja lõpetatud koolituste ning stipendiumide ülejääkidest, mis lisati algeelarvele.

Täiskasvanuhariduse büroo jaoks oli 2013. aasta uudseks väljakutseks täiskasvanute kirjaoskuse arendamise teemadele pühendatud õpiringide taotlusvooru korraldamine. Kuna see teema ei ole Eestis piisavalt palju tähelepanu pälvinud, korraldasime jaanuari lõpus infoseminari, kus tutvustasime täiskasvanute kirjaoskuse teemal tehtud uuringuid ning erinevaid probleeme nii Eestis kui maailmas. Selgitasime ka õpiringiprojekti taotlemise tingimusi ning arutlesime, milliseid teadmisi ja oskusi vajaksid koolitajad täiskasvanute õpetamisel. Taotluste arv (4) jäi siiski võrdlemisi tagasihoidlikuks. *Õpiringi toetuse sai vaid üks projekt, kes on loobunud toetussummast (30.01.14) ja võimalusest korraldada õpiring täiskasvanute kirjaoskuse arendamise teemal.* HKK teeb lähiajal otsuse toetussumma ümberjaotamise kohta.

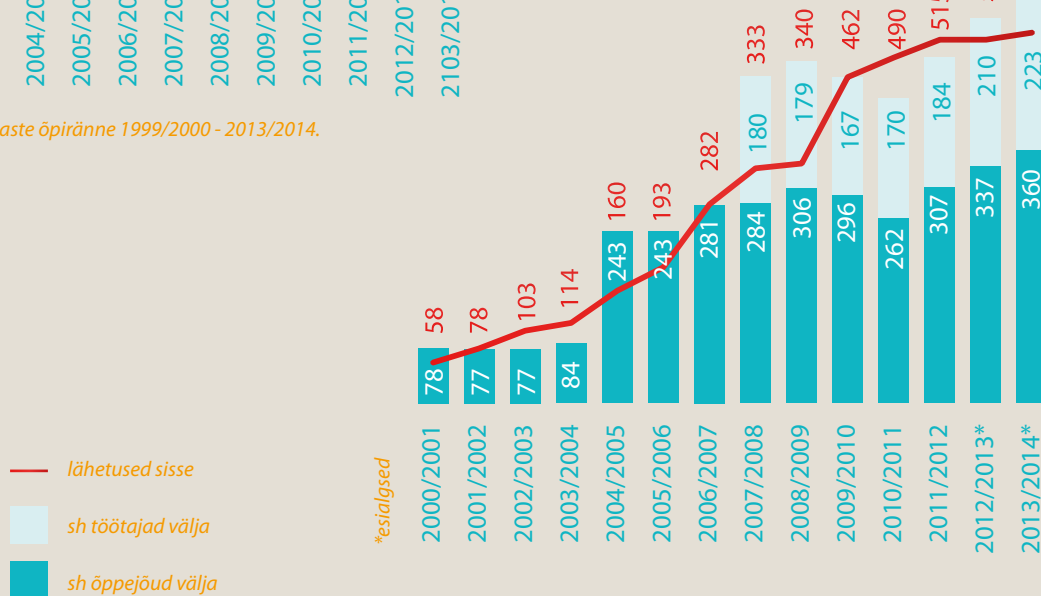
Olulised ettevõtmised:

Olulisemad ettevõtmised olid seotud nii uue Erasmus+ programmi ettevalmistustega kui ka elukestva õppe programmi kokkuvõtete tegemistega. Eraldi tasub märkimist esinemine XVI Eesti Muuseumide Festivalil Narvas ning osalemine LLP programmiga elluviidava projekti "Implementation of the European Agenda for Adult Learning" juhtgrupi töös.

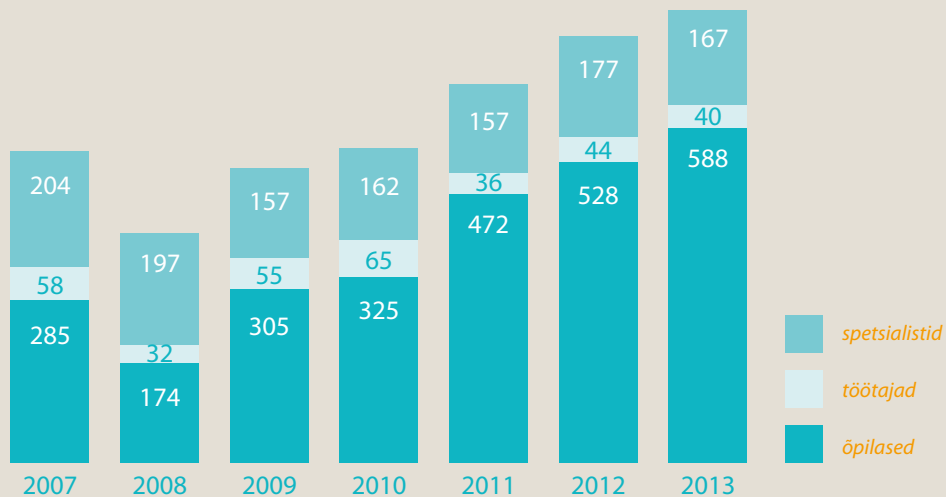
Elukestva õppe programmi statistikat

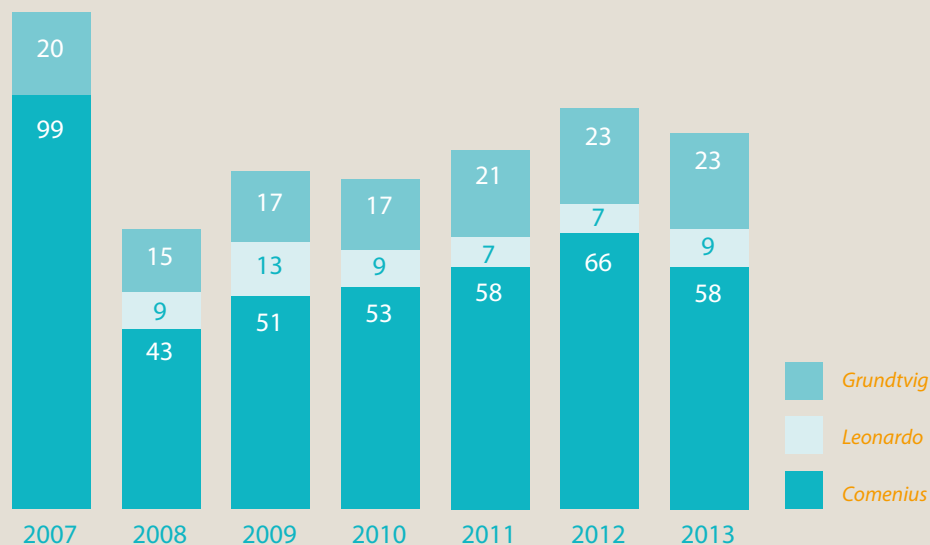
Joonis 4. Erasmus üliõpilaste õpiränne 1999/2000 - 2013/2014.

Joonis 5. Erasmuse õppejõudude/personali õpiränne 2000/2001 - 2013/2014.

Joonis 6. Leonardo da Vinci programmi õpiränne 2007-2013.

Joonis 7. LLP koostööprojektid 2007–2013: Comenius 975 projektitaotlust, toetati 428 koostööprojekti (44% taotlustest) sh 52 Eesti asutuse koordineeritud projekti; Leonardo 273 projektitaotlust, toetati 54 koostööprojekti (20% taotlustest) sh 11 Eesti asutuse koordineeritud projekti; Grundtvig kokku 435 projektitaotlust, toetati 136 koostööprojekti (31% taotlustest) sh 18 Eesti asutuse koordineeritud projekti.

2007. a projektide arv on oluliselt suurem erineva taotlusprotseduuri tõttu: projektid taotlesid toetust aasta kaupa, st arvesse läksid nii 2006. a korduvtaotlejad kui 2007. a esmataotlejad. Alates 2008.a taotletakse toetust kaheaastasele projekti dele.

Euroopa elukestva õppe programmi edulood

2007-2013

Elukestva õppe programmi (LLP) seitsme aasta jooksul on toetatud kokku **9870 inimese** mitmekuulist õppirännet (õpilaste ja üliõpilaste õppimine ning kutseõpurite, üliõpilaste sh õpetajakoolituse üliõpilaste ja 50+ vabatahtlike praktika) ja **6430 inimese** lühiajalist (kuni üks nädal) koolituslähetus (õpetajad, õppejõud, spetsialistid, haridusjuhid ning Eesti asutuste ja ettevõtete töötajad).

685 koostööprojekti (sh Comenius Regio, Leonardo uuendusliidprojektid ja Erasmuse intensiivprojektid) raames tehti ligikaudu **14 000 välislähetus** ning **91 koolituskursustel** (Grundtvigi õpiringid, EILC ja HJÖL koolitused) osales ligikaudu **1800 inimest** (valdavalt teistest Euroopa riikidest). Lühiajaliste koolituslähetusel hulgas on ka **485 ettevalmistavat lähetus**, mille eesmärk oli aidata uusi koostööpartnereid leida või tugevdada olemasolevaid koostöösidemeid ning mis olid väga suureks abiks uute tegevuste (projektide ja õpirände) ettevalmistamisel ja käivitamisel. Kogumiku statisti-

ka on esialgne, sest LLP tegevused (nii 2012.-2013. aasta taotlusvoorude õpiränne kui ka projektid) on veel täies hoos. Reeglina on tegeliku õpirände arvud lepingutes esialgu planeeritust suuremad. LLP Eesti 2007-2013 eelarve oli **48,8 miljonit eurot**, millest üle 2 miljoni moodustas Eesti riigi kaasrahastus (Erasmuse ja Haridusjuhtide õppelähetusel allprogrammidele).

Pool eelarve mahust kulus kõrghariduse programmile **Erasmus**, järgnesid kutseharidusprogramm **Leonardo** (26%) ning üldharidusprogramm **Comenius** (18%). Täiskasvanuhariduse programm **Grundtvig ja Haridusjuhtide õppelähetusel programm** said kokku 6% kogu eelarvest. Seitsme aasta jooksul kasvas Eesti eelarve ligikaudu 36%. (Vrdl: Socrates programmi (2000-2006) Eesti eelarve oli ligikaudu 10 miljonit eurot.)

LLP edukust tõestab hästi asjaolu, et Eesti elanikkond moodustab programmis osalevate riikide elanikkonnast 0,23%, aga riiki toodi 0,67% LLP tegevuste eelarvest ehk ligi 3 korda rohkem, kui proportsioon seda eeldaks.

Comeniuse Regio kogemusõppe projekt vahendab säästva arengu ideed

SVEN ALUSTE MTÜ-st Equilibre tutvustab Roosna-Allikul teoks saanud uuenduslikku ja omapärast koostööprojekti EcoKit.

Roosna-Alliku valla ja Šotimaa Moray omavalitsuse kahe-aastane koostööprojekt EcoKit algas 2012. aasta septembrikuus. Projekti idee sai alguse Šotimaa Findhorni ökokogukonnast, kus koostati projekt Põhja-Šotimaa koolidele. Aktiivsel kogemusõppel põhineva programmiga on Šotimaal tegeldud 2010. Aastast. Projektis on osalenud õpetajate juhendamisel üle tuhande õpilase.

Eestis on EcoKit projekti kaasatud Roosna-Alliku Põhikool, MTÜ Equilibre ja Tallinna Ülikool

MIS ON ECOKIT ÖKOKOMPLEKT?

Ökokomplekt EcoKit on põhimõtteliselt suur akvaarium, mis toob looduse imed otseses mõttes klassiruumi. Lapsed saavad ise üles ehitada ökosüsteemi ja jälgida, kuidas taimed, bakterid, mikro-organismid ja suuremad veeorganismid üksteisest sõltuva jätkusuutliku loodusliku süsteemi moodustavad.

Ökokomplekti osaks on tehnilised seadmed, sealhulgas ka taastuenergia omad, et õpetada praktikas päikese-, tuule- ja hüdroenergia kasutamist. Välja on töötatud kaks meetodilist juhendit/õppekava, üks I ja II kooliastmele ning teine III ja IV kooliastmele. Mõlemad õppekavad sobituvad paljude teemadega ka Eesti loodusainete õppekavadesse.

Õppimisele aitavad kaasa tegevuste kirjeldused, audio-visuaalsed ja fotomaterjalid ning e-õppe veebileht säästvat arengut puudutavate õppematerjalidega.

ECOKIT KUI HARIDUSPROGRAMM

EcoKit on kogemusõppel põhinev haridusprogramm, mis toetab arusaamist ökosüsteemidest, kõige elava omavahelistest seostest, terviksüsteemi teooriast, süvaökoloogiast ja taastuvatest energiaallikatest. Programm toimib klassiruumis ja on mõeldud nii õpetajatele kui ka õpilastele.

Selle tegevustes on teoreetiline õpe tihedalt seotud praktiliste tegevustega klassis ja looduses.

EcoKiti õpivõimalused (sh õppematerjalid ja tehnilised seadmed) on rakendatavad ka teistes koolides ja õpetajakoolituses.

Projekt on osutunud väga populaarseks, see on leidnud äramainimist nii Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehel, TLU uudiskirjas, Järva Teatajas ning ka Keskkonnaameti märgalade päeval Tartus.

Ökokomplekt EcoKit Roosna-Alliku Põhikoolis

NETLAB – Õpituatsioonid ja kauglaborid sidussüsteemides

RAIVO SELL tutvustab NetLabi, mis pakub uudseid õppemeetodeid ja kaugõppe vahendeid tarkade süsteemide õppimiseks, milleks on robotika ja mehhatroonika süsteemid.

Projekti ajendiks oli Eesti ja partnerriikide praktilise IKT ja inseneria valdkonna hetkeolukord, kus peamiseks probleemiks oli ja on noorte vähene huvi. Samas näitavad erinevad uuringud, et vajadus antud valdkonna töötajate osas suureneb pidevalt. Lisaks avaldab survet suurenev inseneride arv Aasias, kus tuuakse turule uusi atraktiivseid tooteid suhteliselt madala hinnaga, mis omakorda avaldab survet Euroopa töajuturule kuna inseneritöö osakaal hakkab samuti kanduma Aasia riikidesse, **jättes** Euroopa ainult tarbija rolli.

Tehnoloogia osakaalu suurenemine inimeste igapäevaelus eeldab, et tõuseb ka vastava kvalifikatsiooniga töötajate arv, kuid kahjuks statistika näitab vastupidist trendi.

Projekti NetLab üldiseks eesmärgiks on pakkuda atraktiivset ja kaasaegset õppemethodikat ning vahendeid IKT põhiste tarkade süsteemide õppimiseks nii otsese kui ka kaugtöö vormis. Loodud uudne õppemethodika tähendab **õpetatavatele teemadele** terviklikku lähenemist, kus alamteemad saavad õppijale selgeks läbi praktilise töö ja terviklahenduse loomise.

Projekti käigus loodi kuus erinevat õpituatsiooni, mida läbides saavad õpilased integreeritud teadmised ja oskused erinevate tarkade süsteemide loomiseks.

Koostatud õpituatsioonideks on: tööstusroboti simulatsioon, joonejälgijarobot, navigatsioonirobot, manipulaator, pneumaatiline mootor ja tark kasvuhoone. Need õpituatsioonid on publitseeritud e-õppe materjalina kolmes keeles (eesti, inglise ja saksa) ning paberil käsiraamatuna eesti ja inglise keeles. Raamat on leidnud oma koha juba kutsekoolide **õppekavades** olulise õppematerjalina.

Projekti partnergrupp koosnes **ülikoolidest, väikeettevõtetest ja kutsekoolidest**, kellel on põhjalik tehnoloogia-alane kompetents. Projekti koordinaatoriks on Eesti ettevõtte ITT Group, kes teeb tihedat koostööd Eesti kõigi

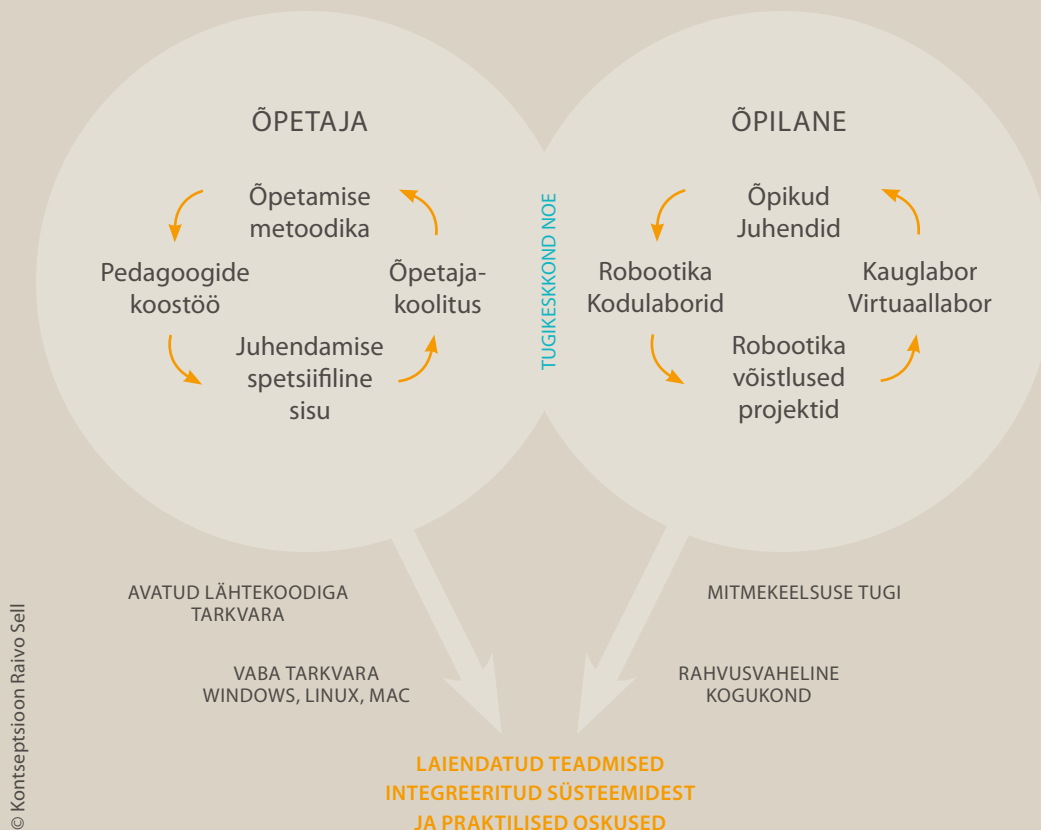
Vaata projekti NetLab kodulehekülge

tasemete tehnoloogiahariduse pakkujatega. Põhipartnergrupp omab varasemat edukalt koostöö kogemust erinevate projektide ning üle-Euroopaliste võrgustike nagu REM, DAAAM, Baltech ja moodustab tugeva konsortsiumi.

Projekti otsene mõju on näha eelkõige läbi erinevate haridustasemete õpetajate, kes on projekti tulemuste vastu tõsist huvi tundnud ja paljud neist praeguseks ka uudseid õpisisu olukorras ja vahendeid juba igapäevatoos rakendanud. Tuginedes meie mitme aastasele kogemusele ongi tehnoloogia vallas just õpetaja võtmeteguriks ala populaarsuse kasvatamisel ja tänu sellele võib olla kindel, et projekti mõju on märgatav lähemate aastate õppurite erialavalikul.

Lisaks IKT ja mehhatroonika valdkonna populaarsuse kasvu mõjutamisele on projektil kindlasti oluline roll ka tehnilise õppe atraktiivsemaks muutmisel. Nimelt võimaldab projekti teine tulemus - kauglaborite keskused, õppuritel reaalseid roboteid ja mikrokontrolleritel põhinevaid süsteeme juhtida ja programmeerida üle interneti. Selline lahendus on unikaalne ka maailma mastaabis ja võimaldab praktilist õpet jätkata tundidevälisel ajal sõltumata asukohast ning kellaajast.

Projekti tulemused on kajastatud mitmel rahvusvahelisel konverentsidel, teadus ja populaarteaduslike ajakirjade artiklitena ja Eesti juhtivate päevalehtede artiklitena.

Ei ole seal Taani riigis midagi mäda

Tartu Kutsehariduskeskuses õppiv LAURI ÖÖPIK käis 2013. aasta sügisel välispraktikal Taanis, Roskildes. Tema lugu saavutas Leonardoga Euroopasse ja tagasi praktikalugude konkursil kolmanda koha.

September 2013, kooli algus, olen just alustanud eridieedi ja ettevalmistusega 10. oktoobril toimuvateks meistrivõistlusteks. Ja siis lööb „välk“ sisse. Kursusejuhendaja kutsub neljasilmavestlusele – see ei ole hea märk... Saan teada, et on võimalus minna välispraktikale ja et tema näeb mind ühe võimaliku kandidaadina. Mind!? Ei! Ja veel kord, ei! Mul on ju võistlused tulemas. Bändiproovid, trennid. Mis praktika? Taanis? Roskildes? 5 nädalat? Leonardo da Vinci programmi ettevõtmine. Ahsoo...

Seejärel alustan „luureandmete“ kogumisega. Kuulan maad, sõpru, ema-isa ja hakkam tasapisi aru saama, et see polegi nii halb mõte. Näha Taanit, saada uusi kogemusi - kultuurilisi, töölaseid, emotsionaalseid ja pagan võtaks – saada oluline lause CV-sse. Oleks silmakirjalik seda fakti eitada. Uusi tutvavaid, ehk sõprugi.

Algab asjalik periood – täidan Europassi CV, kirjutan motivatsioonikirja, käin vestlusel ja osutun valituks. Saan lennukipiletid ja reisikindlustuse, läbin inglise keele õpetajaga ettevalmistavad tunnid ja leian end 6. oktoobril kell 10 Sebe bussist, mis sõidutab mind ja kaheksat kooliõde Tallinna Lennujaama.

KÖÖK, KÖÖK JA VEELKORD KÖÖK!

Tere Taani Kuningriik (taani keeles Kongeriget Danmark). Maandume Kastrupi lennujaamas, meil on vastas koolibuss, sõit läheb Roskilde poole.

Esimene nädal – vaatame teisi ja näitame ennast, püüame üle saada uue koha ehmatusel, maha jäänud kallite inimeste järgi igatsemisest, kohaneme võõra voodiga, sõbruneme teiste riikide õppuritega, ekskurseerime, sealhulgas Kopenhaagenis ja selle maailmakuulsas Tivolis, tutvume Tuborgi õlle ja mõne muu margiga veel.

Algus on väheke hirmutav, ee... tuba on külm, jõusaali uks kinni, pisut altkulmu vaatavad kohalikud, kes ei saa aru, kus on Eesti ja peavad meid järjepanu lätlasteks. Aga see läheb kõik üle. Teiseks päevaks on küte olemas, tuba soe, ringkäik koolis tehtud. Pilt hakkab selginema. Peagi saame õpilaspiletid ja oleme nüüd võrdsed võrsete seas.

Teine, kolmas ja neljas nädal - meie päevi täidavad Tim, Pelle ja Dorthe, loengud, kuidas koostada menüüid, arvutitunnid, koolitused ja köök, köök, köök! Veinikoolitus – nii valge kui punane kui ka šampanja, viinamarjasortidest kuni villimiseni. Õdus olemine Dorthe vanemate juures kodus, kui armas ja mõnus, oli täitsa kodus olemise tunne. Piknik kirikuaias. Paks mapitais ürtide ja maitseainete loengumaterjale. Leiva-küpsetamine. Külaliste võõrustamine kolmekäigulise lõuna-ga (muide, külalised jäid väga rahule ja tõestasid seda kõva aplausiga).

MIS JÄI KAHE KÕRVA VAHELE?

Mida ma siin enne kirjutasingi - Näha Taanit, saada uusi kogemusi - kultuurilisi, töölaseid, emotsionaalseid. Uusi tutvavaid, ehk sõprugi.

Nägin natuke Taanit – Kopenhaagenit ja Roskildet - pealinna ja koolide linna. Roskilde on nagu meie Tartu, palju kooli, palju noori. Üksteist algkooli, 6 gümnaasiumi, tehnika- ja kutsekoole, täiskasvanute koolituskeskusi.

Nende hulgas siis ka meid võõrustav UCR Slagteriskolen, mis asutatud juba 1964. aastal ja õpetab kokkasid, pagareid ning lihatehnolooge, kes teavad, kuidas seast saab vorst ja mis selleks vahepeal tegema peab.

Roskilde Toomkirik, mis viimseks puhkepaigaks ligi 100 kuningale-kuningannale.

Elasime üle ka „sajandi sügistormi“, mis lennutas katusekive ja jalgrattaid. Tuule tugevuseks mõõdeti 53 m/sekundis. Ajas mehed ja puud kreeni. Poeskäik tuli ära jätta.

Töökogemused – niipalju kui 5 nädalaga on võimalik endasse kõike ahmida, püüdsin kahe kõrva vahele mahutada ja oma käega läbi teha.

Et mida olulist siis sinna kahe kõrva vahele jäi? Sain näha ja näppupidi juures olla, kuidas teha ingveri ja laimiga tumeda šokolaadi-juustukooki (selleks kulub „ainult“ 3 päeva, koos ettevalmistusega). Kui maitsvad on hommikul värsked ahjust tulnud saiakesed, kui hästi maitseb omaküpsetatud leib, kuidas pruulitakse õlut....

Kui fantastiliselt oskavad õpetajad oma teadmisi edasi anda, suhelda, olla samal ajal autoriteetid ja semud.

Et poest on võimalik liitriise pudeliga osta eraldi munavalget ja munakollast! Et kokk ei tohi kunagi seista üks käsi taskus, isegi kui teine käsi parajasti töös on. See näitab, et kokk on laisk.

SÕBRAD ON SUUR VÄÄRTUS

Emotsioonid – vot nendega on nüüd sedasi, et need emotsioonid olid kogu praktika vaata et kõige olulisemad tegijad. Sest emotsioonidega seondus tegelikult kõik – hea meel edukalt valmistatud toitudest, ühised väljaskäimised, ühised õhtused filmivaatamised jne.

Ühised just, lisaks meie üheksale Eesti õppurile saabus meiega enam-vähem samal ajal kaks Soome neidu Iita ja Iida (nagu oleks Soomes nimele põud välja kuulutatud, meie jaoks hääldusid nende mõlema nimed ju Idana) ja kaks Ühendkuningriikide noorhärnat – George ja Jordan Derbyst. Jordani töökoht ajas meil kõigil silmad suureks – see mees tuleb Jamie Oliveri enda kõögist!? Tuleb tunnistada, ta ka oskas ühteist...

Aga see väärriks juba eraldi kirjatükki, kuidas 13 noorest inimesest sai viie nädalaga üks pere, kes hingas ühes rütmis ja rääkis ühes, kõigile arusaadavas sõpruse keeles.

Kuidas kolmel viimasel päeval ei olnud kellelgi silmad kuivad, kuidas me praegu oleme peaegu igal õhtul Skype'i vahendusel kõik koos, kuidas ma igatsen Jordani igahommikust uksele koputust ja tema armsalt lausunud „inglais pahuun“, kui eestikeelne jutuvada liiga suureks paisus, kuidas me plaanime kõik kokku saada jne. I miss you all! Juba sellepärast, head õppurid, tasub minna välispraktikale. Sõbrad on suur väärtus elus, ja see on määratu kingitus kui teil on õnne saada uusi sõpru, saada selle taustal uusi kogemusi, avardada oma silmaringi, täiendada töösusi. Tänu sõprusele Jordaniga on ka minu inglise keele oskus nüüd kindla peale parem.

Ja lõpuks, mis polegi nii vähetähtis – see uhke lause CV-sse – läbinud välispraktika Taanis!

Erasmus

INFOKIOSK "TOUCH THE EXCHANGE" JUHATAB LIHTSALT TEED VÄLISMAALE

Tallinna Ülikooli välisõppe spetsialist Maarja Liht kirjeldab uudset lahendust, mis avab lihtsalt ja loogiliselt õpirände võimalusi.

2013. aasta septembris avasime Tallinna Ülikooli õpikeskuses üliõpilastele ja töötajatele mõeldud infokioski "Touch the Exchange". Infokioski eesmärgiks on visualiseerida ja koondata kõik õpirände võimalused Tallinna Ülikooli tudengitele ja töötajatele ning teha need kättesaadavaks ja leitavaks võimalikult lihtsal kujul.

Infokioski kasutusloogika põhineb sellel, et tudeng või töötaja saab paari lihtsa valikuga kirjeldada oma profiili ning seejärel näidatakse talle maailmakaardil kõiki ülikoole, kus tal vahetustudengina on võimalik õppida või töötajana õpetada/koolituda. Seejärel saab vaadata Tallinna Ülikooli partnerülikooli tutvustavat videot ja lugeda lisainformatsiooni. Samuti saab teavet järgmiste sammude kohta, mida on tarvis kandideerimiseks teha. Kogu info on võimalik saata endale ka e-mailile ja küsimuste tekkimise korral saab need edastada infokioskist stipendiumiprogramme koordineerivale ülikooli töötajale.

Infokioski asukohaks valiti uus Astra maja õpikeskus, kus tudengid veedavad loengute vahepeal ja järgselt aega. Loodatavasti köidab atraktiivne infopunkt ka mõne sellise tudengi, kes üldse varem vahetustudengina välismaale õppima minemisele ei ole mõelnud.

Infokiosk loodi Tallinna Ülikooli enda inimressursiga ja on heaks näiteks ülikooli üksustevahelisest koostööst – projekti juhtimise ja tehnilise teostuse eest vastutas Haridustehnoloogia keskus, kunstilise poole pealt abistas professor Aili Vahtrapuu ning projekti idee ja sisu tuli arendus-, õppe-, teadus ning turundus- ja kommunikatsiooniosakonnast.

Vaata, kuidas infokiosk töötab

"Vaata veebinäitust "Euroopa kirjanduslikke karaktereid"!"

KIRJANDUSPÄRAND JA VUNTSID

Kui ma seisin esimesel projektikohtumisel koordinaatorina inimeste ees, kellega olin seni suhelnud vaid kirja teel, käis mindugi südamest läbi väike värin: mis siis, kui sellest ei tule midagi välja? Mis siis, kui me ei leia ühist keelt ega meelt? Mis siis, kui kõik jääbki nii ametlikult ettevaatlikuks?

Seda enam, et meie algset kokkukutsujat, Saksa Arbeitsgemeinschaft literarischer Gesellschaften und Gedenkstätten (ALG) professorit Gesa Schubertit ei olnud meie hulgas, sest Saksamaa loobus viimasel hetkel projektis osalemisest. Minu ees ümber laua istusid inimesed Soomest, Kreekast, Ungarist ja Luksemburgist ning mõistagi Eestist. Nad esindasid organisatsioone nagu Soome kirjanduse ühingute katusorganisatsioon (Nimikot), Nikos Kazantzakise muuseum, Petõfi kirjandusmuuseum ja Centre national de literature/Lëtzebuenger Literaturarchiv (Luksemburg) ja Eesti Kirjanike Muuseumide Ühing.

Kõik olid äraootavad meie projekti suhtes, mis kandis keeulist nimetust „Comparing Learning Opportunities in the Field of Literary Heritage“. Projekt sai rahastuse Euroopa elukestva õppe programmi allprogrammist Grundtvig aastateks 2011-2013. Äraseletatult oli meie eesmärk anda osalejatele võimalus võrrelda ja arutleda teistest riikidest pärit sama valdkonna ekspertidega täiskasvanute õpivõimaluste üle kirjanduspärandi vallas ning levitada saadud tulemusi laiale üldsusele. Tööplaan sisaldas rühmakoosolekuid igas osalevas riigis ja muuseumitöötajate ning õppurite töövarjupäevi vastavalt iga osaleva partneri vajadustele ning huvidele.

Foto: Eduard Vilde Muuseum

Mis tegelikult juhtus, oli see, et *partnership*'ist kujunes kiiresti välja *friendship*. Pärast esimest „mis siis, kui“-kohtumist oli selge, et kokku on saanud hulk inimesi, keda ühendab kirg oma valdkonna vastu. Me olime koos selleks, et aru saada, kuidas tuua kirjanduspärand ja kirjandusse puutuv inimestele lähemale, teha see neile kõitvaks, panna neid kirjan- dust armastama ja kirjandusajaloo vastu huvi tundma. Selle pealtnäha lihtsa eesmärgi saavutamine on tegelikkuses keeruline. Muuseumitöö on samuti muutunud, säilitamise ja kogumise asemel on rõhuasetused liikunud turundamise ja sündmusepõhiste tegevuste peale, aina suuremat rolli mängib muuseum kui haridusasutus. Nii olime ka meie põnevil ja avatud kõige uue õppimisele ja vastastikuste kogemuste jagamisele. Ma ei oskagi öelda, kas suuremat kasu said töö- varjuks käijad, kes said osaleda teise asutuse argielus ja näha tegevuste köögipoolt ning kes tulid tagasi tulvil ideid ja uut energiat, mida oma muuseumidesse panustada. Või projektkohtumistel osalejad, kes said osa n.ö. suurte teemade analüüsist ja võrdlustest meie asutuste tegevustes ning kelle tööpäevad venisid vahel väga pikaks mitte organiseeruma- tuse pärast, vaid sellepärast, et me lihtsalt ei raatsinud lõpe- tada. Nii huvitav oli! Või võitsid kõige enam muuseumide kü- lastajad, kelle heaks uusi teadmisi ja ideid rakendama asuti. Üks näide: soomlaste eeskujul oli pikka aega Tartu Maarja- mõisa haiglas väljas eesti kirjanike muuseumide ühishäädus. Me ei olnud ise tulnud kunagi selle peale, et haiglates on in- mestel palju vaba aega ning kohaleviidud näitus on ühtaegu nii hea vaheldus kui ka hariv meelelahutus. NIMIKOT on sel- list tegevust aga harrastanud juba pikka aega ning julgesisid kinnitada, et see on asi, mis tööpoolest töötab ja täidab neid eesmärgi, mida me endale eesmärgiks oleme seadnud.

Oluline kasutegur oli ka see, et igale kohtumisele eelnes mo- nitooring kohalikes kirjanike muuseumides, mille tulemus- te põhjal panime koos kokku esitluse. (Projektikohtumistel olid kolmeks suureks alateemaks kommunikatsioon; laiema publikuni jõudmine ning Euroopa tähtsus meie kirjandus- pärandi tutvustamisel.) Võrdlusmomendi kõrval teistega oli hästi tähtis just see, et iga kirjaniku muuseumi personal pidi põhjalikult läbi mõtlema, miks, kuidas ja kellele ta oma tööd

teeb; millest tunneb puudust; kuhu ta tahab liikuda. On üsna sel- ge, et kohalikud kirjanike muuseumid kasvasid projekti vältel roh- kem kokku ja tõhustasid koostööd.

Panime oma projektkohtumiste põhjal kokku käsiraamatu, mis kajastab kõikide partnerite parimaid kogemusi ja praktikaid, mida oma töös rakendame. Käsiraamatut saab lugeda veebis: is- suu.com/literarygrundtvig/docs/grundtvig_ebook_final?e=3318963/4218909 Usume, et käsiraamat sisaldab hulga kasulikku in- fot kõikidele, kes meiega sarnasel alal tegutsevad. Samuti oleme rõõmsad ühise veebinäituse „Euroopa kirjanduslikke karaktereid“ üle, mille eestikeelne trükiversioon rändab mööda eesti muuseu- me, raamatukogusid ja koole.

Meil oli ka suur rõõm näha, et partnerid, kes tulid töövarjuks Eestisse, said samuti palju uusi mõtteid ja nägid meie töös asju, mis neid erialaselt arendasid. Esile tõsteti mängulist haridustööd õpilastega, aga ka täiskasvanuõppe head taset. Näiteks kuulsime häid sõnu Võrus Kreutzwaldi muuseumis toimunud täiskasvanud õppija nädalal osalenute suust (sealsetes tegevustes löid kaasa kreeklased, ungarlased ja soomlased). Selgus, et senini ei olnud keegi neist tulnud selle peale, et ka oma muuseumiga sellel nä- dalal osaleda. Vist kõige toredam oli aga see, et Kreeka partne- rid Nikos Kazantzakis muuseumist vaimustusid Eduard Vilde muuseumi meenest: vildist tehtud Vilde vuntsidest! Selgus, et ka Kazantzakisel olid samasuguse kujuga vuntsid olnud ning sama meene oleks suurepärase muuseumipoe müügiartikkel ka nen- de juures. Minu teada on üsna müstilise arvuga vuntsitellimus Kreeka poolt ära tehtud ning varsti võivad kreeklased osta Eestis valmistatud „Vilde vuntse“ oma kohaliku rahvuskirjaniku vuntside pähe. Nii et ka ainult vuntsidega võib ületada kultuuripiire ja ava- da ukse kirjanduse juurde!

Maarja Vaino

Projekti koordinaator

Projekti kohta leiab lähemat infot ka veebilehelt
literarygrundtvig.blogspot.com

Rahvusvahelised haridusprogrammid ja Eesti-sisesed algatused

EURYDICE PROGRAMM

Eurydice haridusteabe võrgustiku kõige mahukamaks tööks oli Euroopa haridussüsteemide entsüklopeedia **Eurypedia** peatükkide uuendamine, sealhulgas 14. peatüki (ehk nn reformipeatüki) uuendamine kaks korda – veebruaris ja novembris. Selgituseks, 14. peatükki kuuluvad järgmised alapeatükid: 14.1: Hariduse valdkond Euroopa 2020 strateegias; 14.2: Haridus ja koolitus 2020 strateegiline raamistik ning 14.3: Riigisiselt olulised reformid ja poliitilised arengud.

Täiendati/parandati /kontrolliti järgmisi uuringuid ja statistikaülevaateid:

1. Uuring **Physical education and Sport at school in Europe**, ilmub märtsis;
2. Statistikkogumik **Key Data on Teachers and School Leaders 2013**, ilmub aprillis;
3. Õppijate mobiilsust puudutav uuring **Towards a Mobility Scoreboard: Conditions for Learning Abroad in Europe**, ilmub jaanuaris 2014;
4. Hariduse rahastamist puudutava uuring (**Funding of Education**); rahastamismehhanismide diagrammi, mis annab täieliku ülevaate haridusele eraldatud raha liikumisest avaliku sektori koolidesse, ilmub 2014;
5. Varakult koolist lahkumist puudutav uuring **Early School Leaving**, ilmub 2014.
6. Ülevaate **Academic staff mobility**;
7. statistikkogumik **Key Data in Early Childhood Education and Care 2014**, ilmumist kavandatakse 2014;
8. Euroopa hariduse ja koolituse 2020 eesmärkide edenemise ülevaade **Education and Training in Europe 2020 – Responses from the EU Member States**;
9. Hariduseelarve ülevaade **National Sheets on Education Budgets in Europe 2013**;
10. Õpetajate ja koolijuhtide statistikkogumik (**Key Data Teachers and School Heads**) ning haridusstatistika kogumiku indikaatorid (**Key Data Education in Europe 2012**);

11. 2013/14. õa kooli ja akadeemilise kalender **The Organisation of the Academic Year in Europe 2013/14**;
12. 2013/14. õa Eesti haridussüsteemi diagramm **The structure of the European Education Systems 2013/14: schematic diagrams**;
13. Ülevaade Eurydice toodete/ Eurydicet puudutava info levitamise ning võrgustiku ressursside kohta.

Edastati teavet järgmistel teemadel:

14. Õppeainete mahud õppekavas 2012/13. õa, **Recommended Annual Taught Time in Full-time Compulsory education in Europe**;
15. Õpetajate ja koolijuhtide palgad 2012/13. õa, mille alusel koostati iga riigi kohta nn *country sheet* **Teachers' and School Heads' salaries and allowances in Europe 2012/13**;
16. Üliõpilaste makse- ja toetussüsteemid **National Student Fee and support systems 2013/2014**;
17. Kõrgharidusele juurdepääs, õpingute juures püsimist ning tööhõivevõimekus (uuring **Higher Education: Access, retention and employability**), ilmub 2014;
18. 10 põhjalikumalt uuendatava **Eurypedia** artikli kohta.

Ilmusid järgmised uuringud ja ülevaated:

Funding of education in Europe 2000-2012. The impact of the economic crisis;
Compulsory Education in Europe 2013/14 - ülevaade kohustusliku hariduse alguse, lõpu ja kestuse kohta Euroopa riikides.

HARIDUSJUHTIDE ÕPPELÄHETUSTE PROGRAMM

Haridusjuhtide õppelähetuste programmile jäi 2013. aasta viimaseks tegevusaastaks. Kokku 35 tegevusaasta jooksul on programm toetanud Euroopa riikide koostööd **hariduspoliitika kujundamisel** ja **hariduse juhtimisel**. Koolijuhid, haridusametnikud ja teised hariduse arendamisega seotud asutuste esindajad on saanud ühenädalase välislähetusega vahetada kogemusi ja võrrelnud riikide erinevaid lähenemisi hariduspoliitikale.

Euroopa elukestva õppe programmi seitsme tegevusaasta jooksul (2007-2013) on õppelähetustel teistes Euroopa riikides käinud kokku üle 200 Eesti haridusjuhi, ühe õppeaastal jooksul ca 30 inimest., kellele on makstud stipendiumideks kokku ca **290 000 eurot**. Eesti hariduse arendajatest kõige aktiivsemad õppelähetustel osalejad on olnud koolijuhid, järgnevad haridusametnikud nii riigi, maakonna kui kohaliku omavalitsuse tasandilt.

Vastavalt programmi reeglitele korraldab Eesti 3–4 sarnast rahvusvahelist õppelähetust oma riigis. Korraldajateks on üldjuhul endised õppelähetusel osalejad, kes tunnevad, et neil oleks Euroopa haridusjuhtidele ka Eesti hariduskorraldusest väärtuslikke kogemusi jagada, samamoodi, nagu nad ise omal ajal käisid kogemusi saamas mõnes teises Euroopa riigis. 3 viimast programmiaastat on Haridus- ja Teadusministeerium õppelähetuste korraldajaid riiklikult kaasrahanud (1000 eurot ühele õppelähetusele). Perioodil 2007-2013 on **31** Eesti haridusasutust võtnud enda kanda õppelähetuse korraldaja vastutusriikka rolli. Hinnanguliselt üle **900 haridusjuhi teistest Euroopa riikidest on osalenud** Eesti õppelähetustel. Eesti õppelähetusi on hinnatud Euroopa kvaliteetseimate hulka kuuluvaiks. Nii põhjamaiselt kõrge haridustase kui ka hea korraldustase on osalejatelt alati hea hinnangu saanud. 2013/14 õppeaasta taotlusvoorude tulemused on allolevas tabelis:

HARIDUSJUHTIDE ÕPPELÄHETUSED 2013. a						
	Taotlused 2012	Taotlused 2013	Toetatud 2013	Edukus	Eelisteemad/ valdkonnad	Eelarve €
Õppelähetustel osalejad (Eestist Euroopasse)	69	49	33	67%	üldhariduse kvaliteet, keeleõpe, innovatsioon koolis, õpetajakoolitus	44 000
Õppelähetuste korraldajad Eestis	7	6	4	67%	huviharidus, kutsekoolide koostöö teiste asutustega	4 000*

*EV kaasfinantseering

EUROOPA KEELEÕPPE TUNNUSKIRJA PROGRAMM

Kord aastas toimuval Euroopa keeleõppe tunnuskirja konkursil (*European Language Label Award*, Eestis – Aasta võõrkeelealane tegu) saavad kandideerida nii asutused kui ka üksikisikud, kes tegutsevad keeleõppe vallas või kes võõrkeeleõppe vastu huvi tunnevad. **2013. aasta võõrkeelealase teo konkursile** laekus **16 taotlust**; viis esitati teemal uued tehnoloogiad keeleõppes; kaks teemal mitmekeelne klassiruum ning üheksa teemal keeleõppe ja mitmekeelsuse toetamine.

Keeleõppe tunnuskirja koos rahalise preemiaga said: **Skype Technologies OÜ, Eesti Kunstimuseum ja Narva Vanalinna Riigikool**. Mitmekeelsuse väärtustamise ja toetamise eest said tunnuskirja ning TEA Kirjastuse kinkekaardi: **Pärnu Ühisgümnaasium, Lasnamäe Vene Gümnaasiumi, Tartu Raatuse Gümnaasiumi ja Vikerraadio**. Tunnuskirjad ja meened jagati Euroopa keeltepäevale pühendatud kollokviumil „**Tollipulgaga keelte kallal: keelteoskuse mõõtmisest töajuturul**“ 14. novembril 2013.

ERASMUS MUNDUS JA TEMPUS

Erasmus Munduse (EM) programmi teises faasis (2009-2013) toetati kahte Tartu Ülikooli osalusega magistri ühisõppekava: **NORDSECMOB - Master's programme in Security and Mobile Computing** ja **International Masters in Russian, Central and East European Studies** ning ühte Tartu Observatoorium osalusega ühisõppekava doktorantidele: **International Relativistic Astrophysics Doctorate Program**.

Eesti kõrgkoolid osalevad **18 partnerlusprojektis**; ühes koordinaatori ja 17 partnerina. Tallinna Ülikool koordineerib partnerlusprojekti **HUMERIA** (Humanitaarvaldkonna, hariduse, teaduse, rahvusvaheliste suhete ja kunstide valdkonna koostööprojekt Euroopa Liidu ja Idapartnerluse riikide vahel). Lisaks osalevad Eesti asutused partnerina kuues EM arendusprojektis.

Eesti EM struktuuriüksus osales partnerina mitmes EM 3. meetme projektis. 2013. aasta lõppes EM riiklike struktuuriüksuste projekt **ASEMUNDUS**, mida koordineeris Saksa riikliku büroo (DAAD). Projekti eesmärgiks oli parendada Euroopa ja Aasia riikide vahelist hariduskoostööd ning tutvustada EM programmi Aasia riikides. Eesti osales selle projektiga Lõuna-Koreas korraldatud haridusmessil ning seminaril kevadel 2012. Teises, Poola riiklik büroo poolt koordineeritud struktuuriüksuste projektis **INTERUV - Joint Programmes - Facilitator for University Internationalisation 2012 – 2014** edendatakse Euroopa Liidu ja selle naaberriikide kõrghariduse koostööd ühisõppekavade arendamisel ning nõustatakse EM ja Tempuse programmi struktuuride töötajaid **Erasmus+** programmi üleminekufaasis. Projektiga korraldati 2013. a kaks rahvusvahelist konverentsi – Varsavis (9.-10.05.) ning Roomas (6.-7.11.), kus osalesid ka eesti kõrgkoolide esindajad.

Tempus programmi 2013. aasta taotlusvoorus esitati kokku 937 taotlust 55 riigist. **Eesti kõrgkoolid koordineerisid kaheksat** ning osalesid partnerina 49 projektitaotluses, mis oli rekordiline aktiivsus Tempuse perioodil 2007-2013. 2013. aasta Tempuse toetuse said 171 projekti (131 ühisprojekti ja 40 struktuurimeetmete projekti), nende hulgas ka **Tallinna Tehnikaülikooli** koordineeritud ühisprojekti **Modernization of Postgraduate Studies on Security and Resilience for Human and Industry Related Domains**. Eesti jaoks on olnud Tempuse periood 2007-2013 edukas; lisaks Tallinna Tehnikaülikoolile koordineerib **Tallinna Ülikool** ühisprojekti **INCOMING - Interdisciplinary Curricula in Computing to Meet Labor Market Needs** ning **16 ühisprojekti** osalevad Eesti kõrgkoolid partnerina.

EMP/NORRA STIPENDIUMIPROGRAMM

2013. aastal käivitunud programm toetab Eesti ja Norra kõrgkoolide vahelist õpirännet ning koostööd Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikide ja Eesti keskkooli tasandi õppeasutuste vahel.

Programmi kogueelarve on **1,6 miljonit eurot**, millest ligikaudu 2/3 on mõeldud kõrgkoolidevaheliseks ja 1/3 keskkoolitasandil toimuvaks koostööks. Stipendiumiprogrammi viiakse ellu koos Norra-Eesti teaduskoostööprogrammiga. 2013. aasta kajastus ühistegevus stipendiumiprogrammist ettevalmistavate lähetuste võimaldamises koostumiseks tulevaste koostööpartneritega teadusprojektide ettevalmistamiseks.

Toimus kaks taotlusvooru: koostööprojektidele üks ning õpirändeprojektidele kaks tähtaega. Ettevalmistavatele lähetustele oli võimalik taotleda toetust aastaringset. Kokku laekus **seitse** kõrgkoolide õpirändeprojekti ja **kolm keskhariduse tasandi koostööprojekti** taotlust, kõik projektid kinnitati rahastamiseks.

Eesti kõrgkoolidest oli aktiivsem Tallinna Tehnikaülikool nelja taotlusega, järgnes Tartu Ülikool kahe taotlusega ja Eesti Maaülikoolist tuli üks taotlus. Norra partnerülikoolideks olid Tromsø, Bergeni, Stavangeri ja Trondheimi ülikoolid.

Keskhariduse tasandi koostööprojektid esitasid Viimsi Keskkool ning kaks kutsekooli – Pärnumaa ja Võrumaa Kutsehariduskeskused, kelle partnerkoolid olid Islandilt (2) ja Norrast (1). Projektiteemad käsitlesid jätkusuutliku kooli kontseptsiooni loomist, matemaatika kui üldaine integreerimist kutseõppesse ja keskkonnateadlikkuse tõstmist koolis.

*Tutvu Euroopa
Majanduspiirkonna (EMP) ja
Norra stipendiumiprogrammi
võimalustega*

BOLOGNA EKSPERTIDE PROJEKT

Bologna ekspertide 2011-2013 projektile oli 2013. aasta viimane tegevusaasta (tegevused lõppesid 31.12.2013). Olulisemate 2013. a üritustena võib esile tõsta Balti riikide ja Poola ühisseminari „**Lifelong learning strategies of HEIs: how to guide HEIs through the process of establishing such strategies**“ 15.-16.05, Kaunas ning **Rektorite Nõukogu, SA Archimedese ja Tartu Ülikooli koostöös korraldatud doktoriõppe konverentsi „Mõeldes eesti doktoriõppe tulevikule“** 28.-29.09, Tartus. Projektiga töötas Eestis neli Bologna eksperti – Maiki Udam (EKKA), Siret Rutiku (TÜ), Dmitri Teperik (ENTA) ja Monika Maljukov (EÜL). Projekti eelarvest (23 694 €) toetati Bologna ekspertide osalemist rahvusvahelistel valdkondlikel koolitustel ja seminaridel, siseriiklike teemaatiliste seminaride ja konverentside korraldamist, kõrgkoolide nõustamist, uuringuid/analüüse jt teemaatilisi tegevusi. Sarnast tüüpi projektid jätkuvad Erasmus+ programmis kõrghariduse reforme ja -poliitikat toetavate meetmete all tõenäoliselt ka tulevikus, kuid hetkel puudub täpsem info (eesmärgid, maht, taotlustähtajad jms).

RIIKLIK PROGRAMM „EESTIKEELSE KÕRGKOOLIÕPIKUD 2013-2017“

2013. aasta oli eestikeelsete kõrgkooliõpikute uue programmi-perioodi algusaasta. Ehkki 2012. aasta lõpus ametlikult uut programmi veel ei kinnitatud, kuulutati siiski välja 2013. aasta konkurs, kuhu laekus **14 kavandit** seitsmest ainevaldkonnast. Eelmise programmi juhtkomitee koosolekul otsustati ekspertkomisjonide hinnangutest lähtudes **toetada neist 10 õpikut**. Uus programm allkirjastati 21. juunil, seejärel moodustati uus juhtkomitee, mille esimeheks määrati HTM keeleosakonna juhataja Piret Kärtner. Augustis toimunud esimesel juhtkomitee koosolekul kinnitati ekspertkomisjonid. Novembris avaldati kokkuvõtte konkursitulemustest meedias ning HTM kodulehel ning õpikukavandite autoritega alustati toetuslepingute sõlmimist.

Aasta lõpus kuulutati välja 2014. aasta konkurs ning parima 2013. aastal ilmunud eestikeelse kõrgkooliõpiku konkurs.

Emakeele päeval kuulutati märtsis välja parim 2012. aastal ilmunud eestikeelne kõrgkooliõpik, auhind läks jagamisele kahe õpiku – Aleksander Klausoni, Jaan Metsaveere, Priit Põdra ja Uusi Raukase „**Tugevusõpetuse**“ ja Alar Astoveri „**Mullateaduse**“ vahel.

2013. a ilmus trükist **9 õpikut**: Margus Puusepp „**Suuline tõlge**“, Arne Lepp „**Inimese anatoomia**“, Enn Ernits ja Esta Nahkur „**Koduloomade anatoomia**“, Jüri Kirs ja Kalju Kenk „**Mehhaanika alused**“ I-II osa, Kalev Pärna „**Töenäosusteooria algkursus**“, Tõnu Lehtsaar „**Sissejuhatus religioonisühholoogiasse**“, Evald Übi ja Kadriin Keres „**Rakendusmatemaatika**“, Ivar Piir „**Füüsika ajalugu**“ ning Rein Raud „**Sissejuhatus kultuuriteooriasse**“.

2013. aasta parim kõrgkooliõpik on Tartu Ülikooli kirjastuse poolt välja antud Arne Lepa „Inimese anatoomia“. Foto: Karol Sepik

NORDPLUS PROGRAMM

Põhjamaade Ministrite Nõukogu haridusprogrammi Nordplus eesmärk on edendada ja tugevdada koostööd Põhja- ja Baltimaade vahel nii kooli-, kõrg-, kui täiskasvanuhariduses. Programm toetab õpirännet, projekte ja võrgustikke ning on avatud hariduse ja elukestva õppega seotud asutustele ja organisatsioonidele.

Nordplus programmis täidab hariduskoostöö keskus eelkõige infopunkti rolli ning osaleb ka taotluste hindajatena. Heakskiidetud projekte menetlevad programmi juhtadministraatorid viies Põhjamaas. 2013. a oli Eestile edukas nii taotluste kui toetustepooldest. Allolevas tabelis on toodud andmed ainult Eesti asutuste osalemise kohta programmis.

Nordplus Juniori 2013. a taotluste koguarvust (217) moodustasid Eesti koolide poolt koordineeritud projektid 10 % (22 projekti). **Kõigist toetuse saanud projektidest** moodustasid Eesti koordineeritud projekti 12% (13 projekti).

Nordplus Juniori projekte juhivad **Eestis**: Väandra Gümnaasium - Friendship with/through nature and cultur; Kohila Lasteaed "Sipsik" - Cooperation between Kohila "Sipsik" kindergarten and Reykjakot kindergarten; Tartu Raatuse Gümnaasium - Are we more similar or different?; Tartu Lasteaed Terake - International network of Reggio Emilia learning approach; Gustav Adolfi Gümnaasium - The co-operation between the Nordic and Baltic countries for developing Mathematics, Physics and Chemistry; Kolga Kool - Digital Nature Trails (FI); Tallinna Rahumäe Põhikool - Traditions and history through combined learning; Tallinna Sikupilli Keskkool - Creativity and recycling - let's make art together!; Viimsi Keskkool - Be active - stay healthy!; Ahtme Gümnaasium - Partnership building for SEN pupils' better social inclusion; Narva Vanalinna Riigikool - School Teaching human values at school: every step matters; Pärnu Kutsehariduskeskus - County Connected by the service training - sharing teaching experiences; Paide Gümnaasium - Methods of Integrating Science, Math and Outdoor Learning (MINTS).

Nordplus Higher Educationi osas oli Eesti jaoks 2013. aastal väga edukas – **14 taotlusest toetati 9 koostöövõrgustikku**, mida koordineerivad **4 Eesti kõrgkooli**: Eesti Maaülikool -Eastern Baltic

NORDPLUS PROGRAMM 2013. a

	Taotlused 2012	Taotlused 2013	Toetatud 2013	Edukus	Toetussumma €	Eesti asutused partneritena
Nordplus Junior	12	22	13	59%	196 395	16 (NO 1, FI 8, LT 4, LV 3)
Nordplus Higher Education	11	14	9	63%	267 690	53
Nordplus Adult	5	12	7	58%	134 515	24 (DK 3, NO 1, FI 5, LV 10, LT 5)
Nordplus Horizontal	4	7	4	57%	83 000	16 (SE 5, LT 4, DK 2, IS 2, FI 1, NO 1, LV 1)
Nordplus Nordic Languages	0	0	0	0	0	2 (LV1, FI 1)

Network of Landscape Architecture Schools; Eesti Kunstiakadeemia - KUNO - An Art Academy Without Walls/2013 ja CIRRUS/2013; Tartu Ülikool - Sustainable development in the Baltic Sea Region; DAMA Network/2013 ja Network The Encounter with the Other World - Supernatural and Fantastic in Pre-modern Scandinavia/2013; Tallinna Ülikool - Teaching and learning in open, informal learning environment (Open learning); Student-activating teaching methods in driver education ja Nordic-Baltic Philosophy Symposia 2013/2014.

Eesti kõrgkoolid paistavad silma ka aktiivse osalemisega (46% kõrgkoolidest) **partneritena** teiste kõrgkoolide juhitud võrgustikes.

Programmi Nordplus Adult taotlusvoorust esitati 12 Eesti koordineeritud taotlust, mis rekordiline saavutus, programmi nõukogu otsustas toetada 7 seitset Eesti juhitud projekti. Lisaks on 24 Eesti organisatsiooni kaasatud partneritena.

Nordplus Adult mobiilsusprojekte juhivad **Eestis**: Eesti Vabariigis - Studying in Youth Leader Education course at the International Academy of Physical Education in Ollerup; Eesti Korteriühistute Liit - ENCHEPA: Estonian-Norwegian Cooperati-

ve Housing Education Program for Adults; M.I. Massaažikool OÜ - Massage training in Iceland; Pärnu Kutsehariduskeskus - European Practice for Estonian Masters; Järvamaa Kutsehariduskeskus - Sharing good practices in vocational training for automotive technology and transport.

Nordplus Adult arendusprojekte juhivad **Eestis**: MTÜ Eesti Vabatahtlik Mere- ja Järvepääste - Development of the Voluntary Maritime Rescue Training; International Supervision and Coaching Institut - Supervision training programme curriculum and toolkit.

Nordplus Horizontali projekte juhivad Junior Achievement SA: Linking Schools, NGOs and Enterprises into a Network of Entrepreneurship; Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakool (2 projekti): Mimir ja Promoting efficient co-operation network of film and media schools and media industry; SOS Lasteküla Eesti Ühing: Quality Education for Children at Social Risk.

Nordplus Nordic Languages, mis on mõeldud taani, norra ja rootsi keele õppimise toetamiseks Põhja- ja Baltimaades, avanes 2012. aastal Eesti jaoks esimest korda. Huvi uue programmi vastu on endiselt tagasihoidlik. Eestist ei esitatud ühtegi taotlust, kuid Eesti asutused partnerid on kahes teiste riikide projektides.

Nordplus kogemus

Alguses kartsime, et hammustame liiga suurt tükki. Ei hammustanud!

Balti Filmi- ja Meediakooli dotsent ANDRES JÕESAAR kirjeldab kogemust Nordplus horisontaalprogrammiga. Projektiga tõhustatakse koostöövõrgustikku filmi ja meedia koolide ning meediatööstuse vahel.

Vaata meediakonverentsi „Loovus ekraani ees ja taga“ loenguid.

BFM-i projektipartnerid on Riia Stradiņši Ülikool, Soome avalik-õiguslik ringhäälingukorporatsioon Yle, Helsingi Metropolia rakendusteaduste ülikool, Eesti Rahvusringhääling ning Leedu Muusika- ja Teatriakadeemia.

KUI KERGE VÕI RASKE OLII PROJEKTI JAOKS PARTNEREID LEIDA?

Erinevate inimestega erinevates paikades ja palju kohtudes on suhted alati väga head olnud. Siis, kui aga läks ametlikuks vormistamiseks, tekkis väike kõhklus, sest teistel ei olnud varem Nordplusi kogemust nagu meil. Kardeti, et mis see kõik endaga kaasa toob, millised on kohustused ja mis on karistus läbi kukkumise korral. Väike hirm oli sees. Kuna aga idee oli kõigile meeltnööda, siis me lõpuks saime partnerite vahel lausa valida.

KAS NORDPLUSI TAOTLUSPROTSESS OLII KEERULINE?

Taotlusprotsess on väga inimlik, selge ja lihtne. Ei ole minu meelest üldse mitte keeruline. Kes vähegi tahab kellelegi raha anda ja taotlemise protseduure üles seada, siis võtku norrakad eeskujuks! Selliste süsteemidega on väga hõlbus ringi käia. Peamine fookus Nordpluses on taotluse sisul, see peab olema selgelt kirjas, siis läheb nii-öelda libedamalt.

KAS TULEMUSED VASTAVAD OOTUSTELE?

Alguses olime ise küll natuke ebakindlad, et kas me liiga suurt tükki ei hammusta, aga siiani on kõik paremini läinud kui

ootasime! Hea näide on meie meediaüliõpilaste kõik projektipartneri Ylesradio juurde. Päev, mille nad seal veet- sid koosnes kahest osast. Esimene oli Ylesradiot tutvustav, teoreetilisem pool ja teises osas saadi praktiliste asjadega tutvuda. Tudengitele anti juhendaja käe all konkreetseid ülesandeid teha. Sellist õppevormi oleme nüüd edasi aren- damas. Just koostöövõrgustik annab selleks suurepärase võimaluse.

Meie projekti põhifookus oli ristmeedia ja meediatudengite peal. Tudengid on saanud praktilist kogemust ning väga häid õpetajaid on siia toodud. Õpetajate-õppejõudude va- hetus on üks olulisi asju meie jaoks. Oleme saanud semi- naride ja töötubade vormis juurde tuua häid lektoreid ja praktikuid. Rahvaarvu poolest suurim oli Eesti Rahvus- ringhäälingu ja Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meedia- kooli ühine meediakonverents „Loovus ekraani ees ja taga“. Sündmuse külalisesinejate tase oli igati auväärne ükskõik millisele rahvusvahelisele konverentsile. Lisaks andsid need tippnimed ka praktilisi seminare nii ERR-i töötajate- le kui ka üliõpilastele. Rahvusvahelise koostöö tulemusena võideti näiteks Poolas Filmteractive'i festivalil peaauhind. Trükkivalguseni õnnestus tuua BFM-i initsieeritud teadus- ajakiri, mida plaanime regulaarselt välja andma hakata.

MIS TOIMUS TÖÖTUBADES?

Suvel oli üks töötubade seeria ning konverentsiga seoses teine. Keskendusime ristmeedia projektidele. Alustuseks tutvustati oma ideid ja siis otsiti sinna juurde nii-öelda hin- gesugulasi (teisi tudengeid), et ideed koos edasi arendada. Seejärel viidi ideed mentorite juhendamisel edasi. Sellised töötoad on sügavalt õppeprotsessi integreeritud ja muutun- nud selle loomulikuks osaks. Nii saame tuua siia juhenda- ma erinevaid praktikuid või teiste ülikoolide õppejõude.

MILLISEID TAKISTUSI OLI PROJEKTI LÄBIVIIMISEL?

Väikeseks takistuseks on võib-olla olnud see, et üliõpilased võiksid rohkem kohal käia, seda just rahvusvahelises mõt- tes. Õppejõudude liikumine ja vahetus on lihtsam ja juba välja kujunenud, aga tahaks just rohkem üliõpilasi ülikoo- lide ja teiste partnerite vahel liikuma saada. Üliõpilased on valmis palju liikuma, praktilal käima, aga takistuseks on aja leidmine õppeperioodi sees. Saime sellest õppetunni ja järgmine üritus toimub üliõpilastele (interaktiivse meedia töönädal Leedus Nidas) koolivaheajal ning seejärel suvel.

Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) 2013

EKKA kuulub Euroopa Kvaliteediagentuuride registrisse EQAR ja on Euroopa Kvaliteediagentuuride assotsiatsiooni ENQA täisliige

23. oktoobril võttis EQARi (Euroopa kvaliteediagentuuride registri) nõukogu vastu otsuse kanda EKKA Euroopa Kvaliteediagentuuride Registrisse. Kuulumine EQAR-isse on nii rahvusvaheline tunnustus Eesti agentuurile ja selle riigi kõrghariduse kvaliteedi tagamise süsteemile kui ka kinnitus selle kohta, et Eesti kõrghariduse kvaliteedi välishindamine toimub vastavuses Euroopa standardite ja suunistega.

Registrisse kandmisele eelnes EKKA välishindamine Euroopa Kvaliteediagentuuride Assotsiatsiooni (ENQA) poolt. Hindajad külastasid agentuuri, vestlesid sihtrühmadega ning tutvusid EKKA tööde ja dokumentatsiooniga. Väliseksperdid leidsid, et EKKA põhimäärus, arengukava, kvaliteediraamat ja aastaplaan täiendavad üksteist, garanteerides jõupingutuste sidususe. Muu hulgas töid eksperdid välja, et

arengukavas sõnastatud väärtused peegeldavad agentuuri tegevusi ning täidetud on olulised agentuuri tulemuslikkuse näitajad nagu professionaalsus, hindamistulemuste usaldusväärsus ning rahvusvahelisel tasemel toimimine. Alates maikuust on EKKA ametlikult ka ENQA täisliige.

2013. a. toimusid EKKA põhitegevustes järgmised hindamised

INSTITUTIONAALNE AKREDITEERIMINE

Institutsionaalne akrediteerimine toimus neljas kõrgkoolis - Estonian Business School, Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Eesti Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, Eesti Lennuakadeemia.

Institutsionaalse akrediteerimise tulemused 2012-2014

KÕRGKOOLO	MÄRKUSED	AKREDITEERITUD
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused	Seatud kõrvaltingimus teadustegevuse osas.	2014-2021
Eesti Lennuakadeemia	Seatud kõrvaltingimus teadustegevuse osas.	2014-2021
Estonian Business School		2013-2020
Eesti Infotehnoloogia Kolledž		2013-2020
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	Komisjon tõi tunnustust väärivana esile kõrgkooli tegevuse ühiskonna teenimise valdkonnas.	2013-2020
Tartu Tervishoiu Kõrgkool	Komisjon tõi tunnustust väärivana esile kõrgkooli juhtimise.	2013-2020
Eesti Maaülikool		2012-2019
Sisekaitseakadeemia	Komisjon tõi tunnustust väärivana esile kõrgkooli juhtimise ning tegevused ühiskonna teenimise valdkonnas. Seatud kõrvaltingimused on täidetud.	2012-2019

EKKA KVALITEEDIMÄRK

Alates 4. juulist omistab EKKA hindamisnõukogu kvaliteedimärgi kõikidele kõrgkoolidele, kes on akrediteeritud seitsmeks aastaks ilma kõrvaltingimusega. 2013. a on kvaliteedimärk omistatud kuuele kõrgkoolile: Sisekaitseakadeemia, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Eesti Maaülikool, Estonian Business School.

ÕPPEKAVAGRUPPIDE KORDUSHINDAMINE

Õppekavagruppide kordushindamise läbisid kõik 2010. aastal tähtajalise õiguse saanud õppekavagrupid ja õpped. Kokku toimus 18 hindamist.

Kordushindamiste tulemused (KH) seisuga 31.12.2013 võrreldes üleminekuhindamisega (ÜH)

Õppeasutus	ÕKG	Õpe	ÜH	KH
Eesti-Ameerika Äriakadeemia	Ärindus ja haldus	RHK		
Eesti Hotelli- ja Turismikõrgkool	Isikuteenindus	RKH		
Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor	Informaatika ja infotehnoloogia	RKH		
	Kunstid	RKH		
	Ärindus ja haldus	MA		
Eesti Lennuakadeemia	Transporditeenused	MA		*
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	Ärindus ja haldus	MA		
Eesti Maaülikool	Tehnika, tootmine ja tehnoloogia	PhD		
Tallinna Majanduskool	Õigus	RKH		
Tallinna Tehnikakõrgkool	Arhitektuur ja ehitus	RKH		
Tallinna Tehnikaülikool	Arhitektuur ja ehitus	RKH		
Tallinna Ülikool	Füüsikalised loodusteadused	BA		
	Füüsikalised loodusteadused	MA		
	Humanitaaria	PhD		
	Kunstid	RKH		
Tartu Teoloogia Akadeemia	Teoloogia	RKH		*
Tartu Ülikool	Keeled ja kultuurid	RKH		
	Kunstid	BA		
	Kunstid	MA		
	Muusika ja teatrikunst	MA		
Võru Kutsehariduskeskus	Tehnika, tootmine ja tehnoloogia	RKH		

Kõik hindamisotsused ja -aruanded on kättesaadavad EKKA kodulehel www.ekka.archimedes.ee

■ tähtajatu õppe läbiviimine õigus ■ tähtajaline õppe läbiviimine õigus ■ õppe läbiviimine õigust ei antud * õpe suletud enne kordushindamist

ÕPPEKAVAGRUPPIDE KVALITEEDIHINDAMINE

Tallinna Ülikooli ja Eesti Infotehnoloogia Kolledži informaatika ja infotehnoloogia õppekavagrupid läbisid kvaliteedi-hindamise.

ÕPPEKAVAGRUPPIDE ESMAHINDAMINE

Õppekavagrupi esmahindamise läbisid 5 kõrgkooli taotlused. Õppekavagrupi esmahindamine viiakse läbi siis, kui kõrgkool soovib alustada õpet uues õppekavagrupis ja/või õppes.

EKKA hindamisnõukogu võttis hindamiskomisjoni aruanne-tele toetudes vastu järgmised otsused:

Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor Rahvusvahelise ärijuhtimise magistri-kava
Eesti Lennuakadeemia tehnika, tootmise ja tehnoloogia õppekavagrupi rakenduskõrgharidusõpe
Tallinna Tehnikaülikooli arhitektuuri ja ehituse õppekavagrupi integreeritud arhitektiõpe
Tallinna Tehnikakõrgkooli transporditeenuste õppekavagrupi Tarneahela juhtimise magistriõppekava

- Õppe kvaliteet vastab nõutavale tasemele
- Õppe kvaliteet vastab osaliselt nõutavale tasemele
- Õppe kvaliteet ei vasta nõutavale tasemele

2013. aasta sügisel toimus ka doktoriõppe esmahindamine Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja ehituse õppekavagrupis paralleelselt sihtevalveerimise ja korralise evalveerimisega (koostöös Eesti Teadusagentuuriga). Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuri ja ehituse õppekavagrupi doktoriõppe kohta võetakse otsus vastu 2014.a.

ÜHISÕPPEKAVADE HINDAMINE

Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimisel viis EKKA läbi 4 ühisõppekava hindamist. Haridus- ja Teadusministeerium võib kaasata Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri ühisõppekava hindamisse juhul, kui ühisõppekava registreerimiseks esitatud taotluse ja sellele lisatud andmete kontrollimisel ei selgu, kas ühisõppekava alusel läbiviidava õppe

kvaliteet on piisav ning kas ühisõppekavas kirjeldatud õpiväl-jundid on õppekavaga saavutatavad.

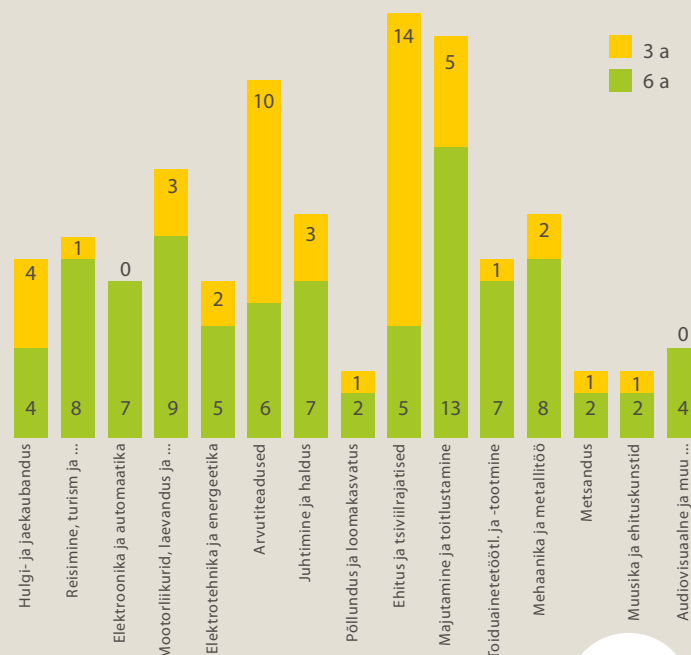
Hindamiskomisjonide hinnangul vastavad hindamisele esita-tud ühisõppekavad ja õppekorraldus nõutavale tasemele:

TTÜ ja EMÜ magistriõppekava „Hajaenergeetika“
TTÜ ja TÜ magistriõppekava „Biomeditsiinitehnika ja meditsiinifüüsika“
EBS ja Nottingham Trent University (NTU) magistriõppekava “Euroopa äridundus ja finantsid”
EMTA ja mitmete väliskõrgkoolide ühisõppekava „Nüüdismuusika interpretatsioon ja loome“

KUTSEÕPPE ÕPPEKAVARÜHMAD AKREDITEERIMINE

Kutsehariduse valdkonnas viis EKKA 2013. aastal läbi akredi-teerimise kaheksas õppekavarühmas, kokku võeti vastu 52 akrediteerimisotsust. Kutseõppe õppekavarühmade akredi-teerimine jätkus 2013. aasta lõpuni pilootvooruna, kus kooli-dele osalemine oli vabatahtlik.

Kutseõppe õppekavarühmade akrediteerimistulemused 2011-2013

2013. aasta oli DoRa tegevus 1 – Study in Estonia - jaoks märkimisväärsed tegus aasta, mida iseloomustas nii büroo personali vahetus kui ka mitmed uued ja huvitavad turundustegevused.

Vahetusid inimesed – Mariann Luguse asemel alustas väliturunduse juhina tööd Raul Ranne ning Eero Loonurme töö võttis üle Keit Kiissel. Aasta lõpuks büroo ka laienes, kui Study in Estonia internetiturundusspetsialistina alustas tööd Merili Reismann.

Tegevuste osas jätkati suures osas tavapärase turundustegevustega – uuendati turundusmaterjale ning osaleti aasta jooksul kokku 21 haridusmessil Hiinas, Türgis, Indias, Venemaal, Soomes, Suurbritannias ja Lätis. Infosessioone ja töötubasid viidi läbi kõikides Study in Estonia sihtriikides – Venemaal, Soomes, Hiinas, Türgis ja Indias. Eraldi võib välja tuua suuremahulist kampaaniat Hiinas koostöös TTÜ, TÜ ja Eesti Peakonsulaadiga Shanghais, mille käigus viidi läbi erinevaid töötubasid, filmiõhtuid ning vastuvõtte erinevates Hiina linnades. Ei unustatud ka siin viibivaid välisstudengeid, kellele korraldati juba traditsiooniks saanud Good-Bye Academic Year.

Üheks väga oluliseks turundusvahendiks on ka tutvumisvisiidid, ning 2013. aastal korraldati Eestisse nii Soome karjäärinõustajate visiit ning septembris külastasid Eestit kolm Türgi ajakirjanikku, peale mida ilmus Türgi ajakirjanduses ridamisi Eestit väga heas valguses näitavaid artikleid.

Aasta lõpp märgib Study jaoks ka aega, kus rohkem rõhku hakati panema nii internetiturundusele kui välisstudengite töötamis- ja praktikavõimaluste parendamisele. Kõige märkimisväärsem nendest on vahest novembris toimunud tööandjate ja välisstudengite ühisüritus, millest võttis osa ligi 150 välisstudengit ja tööandjat.

Tegevustel oli ka mõju – 2013/2014 õppeaastal õpib Eestis kraadiõppes 2230 välisstudengit kokku 95 riigist. Eelneva aastaga võrreldes suurenes vastuvõetud välisstudengite arv 19%, riikidest õpib Eestis kõige enam välisstudengeid Soomest (1103), Venemaaalt (187), Lätist (109), Türgist (82) ja Gruusiast (81).

Trükiseid | 28675

Messidel osaletud | 21

Koolitusi korraldatud | 2

Facebookis järgijaid | 4000

Kodulehel avaldatud uudiseid | 31

Välismeedias ilmunud Eestis õppimisvõimalusi tutvustavaid artikleid või intervjuusid | 16

Üritused Eestis õppivatele tudengitele ning partneritele | 7

Veebilehel külastajaid | 107 729

Study in Estonia ja koolide esindajad Hiina messil Shanghais, novembris. Foto: Keit Kiissel

European Association for International Education konverents Istanbulis septembris. Foto: Keit Kiissel

Raul Ranne ja Heiki Mätlik Hiina messil Shanghais novembris. Foto: Keit Kiissel

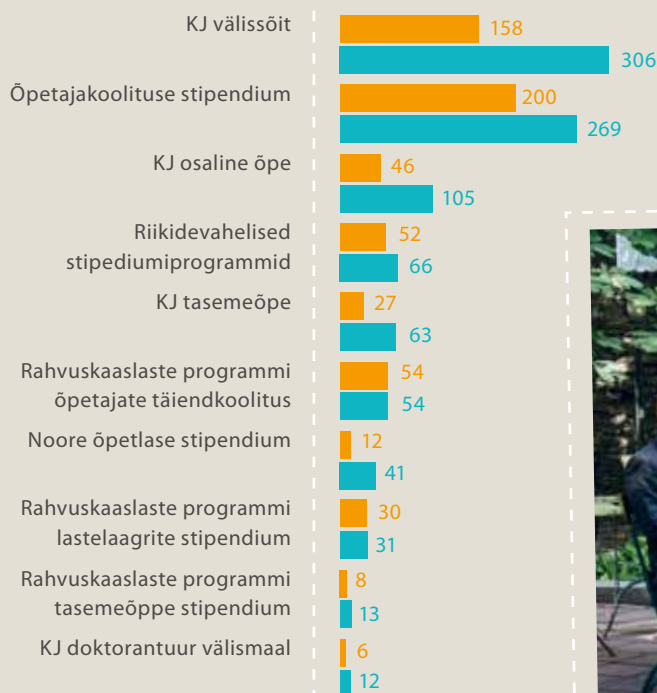

Work in Estonia infopäev TTÜ-s 19. novembril. Foto: Heidi Pähn

Akadeemilised mobiilsustoetused ja stipendiumid

Aastal 2013 jätkasime kõrghariduse arenduskeskuse mobiilsusbüroo administreerimisel toetuste jagamist nii riiklike stipendiumiprogrammide – Kristjan Jaagu stipendiumid, noore õpetlase stipendium, rahvaskaaslaste programm, õpetajakoolituse stipendium – kui ka Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava doktoriõppe ja rahvusvahelistumise programmi DoRa raames. Samuti vahendas mobiilsusbüroo mitmete välisriikide pakutavaid stipendiume, mille raames toimus 19 konkurssi.

Riiklikud ja riikidevahelised stipendiumid 2013. aastal

■ rahastatud taotlused

■ nõuetele vastavad taotlused

Noore õpetlase programmi stipendiaadid. Foto: Tuuli Soodla-Tikkerbär

Kristjan Jaagu stipendiumiprogrammi kümnennda aastapäeva pidulik vastuvõtt

RIIKLIKUD STIPENDIUMID

KRISTJAN JAAGU STIPENDIUMID

Kristjan Jaagu stipendiumiprogramm on Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sihtasutuse Archimedes koostöös algatatud riiklik stipendiumiprogramm, mille eesmärgiks on toetada Eesti kõrgkoolide magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste õpinguid välisülikoolide juures. Programmi raames toetatakse ka magistri- ja doktoriõppe üliõpilaste ning õppejõudude õppe- ja teadustööga seotud välislähetusi. Aastal 2013 täitus Kristjan Jaagu programmi kümnes tegevusaasta, mida tähistati piduliku vastuvõtuga stipendiaatidele ja koostööpartneritele. **Kristjan Jaagu doktorantuur välismaal** stipendiumiga toetatakse täismahus doktoriõpinguid välisülikoolis. Selle raames õpib 2013. aasta lõpu seisuga välismaal

52 doktoranti, doktorikraadi on erinevates välisülikoolides kaitsnud 78 doktoranti. 2013. aastal määrati stipendium kuuele stipendiaadile. Välisülikoolide loikes on läbi aegade enim stipendiaate õppinud Helsingi Ülikoolis (12), kõige populaarsem sihtriik on aga Suurbritannia (39).

Kristjan Jaagu tasemeõppe stipendiumile, mis võimaldab magistrantidel ja doktorantidel õppida välisülikoolis ühe õppeaasta ulatuses, on konkurss jätkuvalt suur – 2013. aastal laekus 65 nõuetele vastavat taotlust, millest 27 rahuldati.

Kristjan Jaagu osalise õppe stipendiumiga toetatakse Eesti kõrgkoolide magistrantide ja doktorantide kuni viis kuud kestvaid õpinguid välismaal. Möödunud aastal soovis toetust kasutada 105 inimest, neist 46 taotlus rahuldati.

Kristjan Jaagu välissõidu stipendiumiga toetatakse magistrantide, doktorantide, noorte õppejõudude ja teadlaste kuni 21 päeva kestvaid lähetusi. 2013. aastal lisandus varasemale kolmele taotlusvoorule neljas voor. Kokku jagati 2013/2014 õppeaastaks 158 stipendiumit, taotlusi aga laekus 306.

NOORE ÕPETLASE STIPENDIUM

Noore õpetlase stipendiumi antakse välja SA Archimedese, Haridus- ja Teadusministeeriumi ja eraettevõtjatega koostöös ning selle raames toetatakse keskkoolilõpetajaid, kes soovivad asuda õppima tunnustatud välisülikooli. 2013. aastal laekus taotlusi kokku 41, välja anti 12 stipendiumit kogusummas 48 000 eurot. 7 stipendiaati suundus õppima Suurbritanniasse, Ameerika Ühendriikidesse läks 4 noort ja üks otsustas Prantsusmaa kasuks.

DORA STIPENDIUMID

Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise programm „DoRa“ on ajavahemikus 2008-2015 Euroopa struktuurivahenditest rahastatav programm, mida viib ellu SA Archimedes. Programmi eesmärk on läbi 9 erineva tegevuse toetada Eesti teadusasutuste ja kõrgkoolide avatumaks ning konkurentsivõimelisemaks muutumist. Programmi elluviimine käib koostöös Eesti kõrgkoolidega, aastal 2013 oli programmis partnereid kokku 19.

RAHVUSKAASLASTE PROGRAMM

“Rahvuskaaslaste programmi 2009–2013” eesmärk on läbi erinevate meetmete toetada eestluse säilitamist ja arendamist väljaspool Eestit. SA Archimedes viib ellu tegevusi, mis toetavad Eesti keele õpetajate täiendusõpet ja väliseesti noorte õpinguid Eesti kõrg- ning kutsehariduskoolides. 2013. aastal tuli Eestisse õppima 86 väliseestlast.

ÕPETAJAKOOLITUSE STIPENDIUM

Õpetajakoolituse stipendiumi eesmärk on motiveerida ja väärtustada õpetajaks õppimist, tunnustada õpetaja kutset Eesti ühiskonnas ning seeläbi suurendada õpetajakoolituse erialadele kandideerijate ja õpetajakutse omandajate arvu. 2013. aastal esitati 269 nõuetele vastavat taotlust ja kokku anti välja 200 ühekordset 1300 euro suurust stipendiumi.

Programmi DoRa 2013. aasta stipendiumid arvudes

Rahastati	124	Eesti doktorandi välislähetust
Toetati	52	magistrandi välisõpinguid
Jagati	750	noorteadlaste välissõidu stipendiumit
Kaasati	25	välisprofessorit töötamaks Eesti kõrgkoolides
Rahastati	23	välisõppejõu lühiajalist töötamist Eesti kõrgkoolides
Toetati	24	Eesti õppejõu lühiajalist väliskõrgkoolis töötamist
Jätkati	73	välisstudengi rahastamist läbimaks doktorantuuri Eestis
Kinnitati	69	külalisdoktorandi toetus lühiajaliseks õppetöökaks Eestis
Finantseeriti	46	tudengi doktoriõppe läbimist koostöös ettevõtetega
Toetati	70	välismagistrandi õpinguid Eestis

Doktorantide semester välismaal. 2013. aastal viidi Eesti ülikoolide doktorantidele suunatud tegevuses 6 läbi neli taotlusvooru, mille raames kinnitati 124 doktorandi välisõpingute rahastamine. Tegevuse raames on võimalik toetada kuni 5 kuu pikkuseid õpinguid. Populaarseimad sihtkohad on Ameerika Ühendriikide ja Saksamaa ülikoolid ja teadusasutused.

Magistrantide ja noorteadlaste välissõidud. Magistrantide kuni kuue kuu pikkuseid välisõpinguid toetavas tegevuses 7 valivad stipendiumisaajad välja ülikoolid. Aasta jooksul toetati 68 magistrandi välisõpinguid. DoRa tegevuse 8 raames, millega toetatakse noorteadlaste lühiajalisi välissõite, anti välja 750 stipendiumi.

Välisõppejõudude kaasamine. Rahvusvahelise teadmisvahetuse elavdamise ja kraadiõppe tudengite õppe- ja teadustöö kvaliteedi parendamiseks alustas programmi DoRa tegevuse 2 raames Eesti ülikoolides tööd 28 välisprofessorit. 2013. aastal jätkas neist töötamist 25. Programmi alategevuse 2.2 – külalisõppejõudude kaasamine – raames on jõudnud Eestisse külalisõppejõude näiteks USAst, Ungarist, Suurbritanniast, Saksamaalt, Venemaalt, Sloveeniast, Indiast ja Hiinast. Ühtekokku on toetus eraldatud 36 külalisõppejõule.

DoRa tegevusega 2.3 toetatakse Eesti õppejõudude lühiajalist enesetäiendamist väliskõrgkoolides. Meie õppejõudude seas on populaarsemad sihtriigid USA, Suurbritannia, Soome, Saksamaa ja Holland. Ühtekokku on toetatud 37 õppejõu välislähetust.

Välisdoktorandid Eestis. Välisdoktorantide kaasamise eesmärgiks on muuta doktoriõpet rahvusvahelisemaks, aidata kaasa teadmiste vahetusele ja rahvusvaheliste teadusalaste kontaktide loomisele ning laiendada tehnoloogilistes valdkondades tippspetsialistide ringi. Oma doktoriõpinguid jätkab Eestis 73 välisüliõpilast (DoRa tegevus 4), neist kolm jõudsid 2013. aastal kraadi kaitsmiseni. Samas suurusjärgus on ka toetust saavate külalisdoktorantide arv. (DoRa tegevus 5).

Doktoriõppe läbimine koostöös ettevõtetega. Teadusalase koostöö tugevdamiseks ülikoolide ja ettevõtete vahel on programmi tegevuse 3 raames 2013. aastal toetatud 46 doktorandi õpinguid. Praktilise väljundiga teadustegevus panustab Eesti ettevõtete konkurentsivõime suurendamisse ning tippspetsialistide ringi laiendamisse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, materjalitehnoloogia, keskkonnatehnoloogia, biotehnoloogia, energeetika- ja terviseuuringute valdkonnas.

Välismagistrandid Eestis. Suurendamiseks Eesti atraktiivsust õppimiskohana, toetatakse võimekaid ja motiveeritud välisstudengeid 288 euro suuruse igakuise stipendiumiga DoRa tegevus 9 raames. 2013/2014. õppeaastal toetatakse 70 välismagistranti, kes õpivad Eesti kõrgkoolides ingliskeelsetel magistriõppekavadel.

Programm Primus

Primus on ajavahemikus 2008-2014 Euroopa struktuurivahenditest rahastatav programm, mida viib ellu SA Archimedes. Programmil on kuus tegevusvaldkonda, mille eesmärgiks on toetada kõrgkooli õppe kvaliteeti ja tösta lõpetajate konkurentsivõimet. Eesmärkide täitmiseks tehakse tihedat koostööd 21 partneriga, kelleks on Eesti Üliõpilaskondade Liit, Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus ja 19 Eesti kõrgkooli.

Primus

KOLM FAKTI

1. Programm Primus lõpetab oma tegevuse 2014. aasta suvel. Programmi lõpetamine ning tänuüritus partneritele toimus 6. märtsil 2014.

2. 2013. aasta lõpuks on programmi tegevusajal toimunud kokku 6449 erinevat üritust ning nendel on osaletud kokku 91 556 korral.

3. Programmi üks tegevusvaldkondadest "Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine" lõppes 2012. aastal.

2013. aasta jaanuaris toimunud „Kõrgharidus – kõrgemal tasemel õppimine?“ konverentsi avas haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Primus programmi 2013. aasta arvudes:

Kokku korraldati 2013. aastal programmi raames **873** üritust (koolitused, seminarid, koosolekud, infopäevad jm), osalemisi üritustel oli **15 542**.

Valmis **18** kõrgharidusvaldkonda käsitlevat uuringut/analüüsi.

Keskastmejuhi koolitusprogrammis osales **26** keskastmejuhti.

Õpetamise ja juhendamise alastel koolitustel osales **2748** õppejõudu.

Lisandus **250** uut õppejõudu, kes varasemalt programmi raames koolitunud ei olnud.

Koolituskeskused korraldasid **65** didaktikakursust **1076** osalejale.

Toimus **6** õppereisi.

Toetati erivajadustega tudengeid, kevadsemestril sai stipendiumi **83** ning 2013.-2014. õppeaasta sügissemestril **79** üliõpilast.

Algaja õppija kursusel osales **1783** üliõpilast.

Õpi- ja karjäärinõustamise seminaridel osales **1637** üliõpilast.

Tuutorkoolitusel osales **11** kõrgkoolis **319** üliõpilast.

Olulisemad 2013. aasta saavutused tegevuste kaupa

ÕPPEJÕUDUDE ÕPETAMIS- JA JUHENDAMISOSKUSTE ARENDAMINE

- Toimus rahvusvaheline konverents „Kõrgharidus – kõrgtasemel õppimine?”
- Ilmus humanitaar- ja sotsiaalteaduste ajakirja Trames erinumber pealkirjaga „Higher education – higher level learning?”. Erinumber koosneb kaheksast artiklist, mis esitati samanimelisel konverentsil.
- 184 kursusel osales 3030 õppejõudu ja praktikajuhendajat.
- Koostati 6 kõrgkoolididaktikaalast trükist: „Õppemeetodid kõrgkoolis”, „Ettevõtlusõpe kõrgkoolis”, „Projektipõhine praktika kõrgkoolis”, „Arutlusi keelipillimängu radadel ehk muusikalis-interpretatsioonilise tegevuse psühholoogia ja didaktika”, „Regilaulu esituse stiliistika”, „Ülekantavate oskuste arendamine kõrghariduses”.
- Valmis vokaalteoste eestikeelsete tõlgete elektrooniline andmebaas Loreta.
- Kõrgkoolide ühisprojektide „Eesti kõrgkoolide ettevõtlusõppe õppematerjalide ja õpimetoodika arendamine” ja „Mikronäidistundide videoteek” raames valmisid lühivideod õppetöö toetamiseks kõrgkoolis.

Raamatute "Õppemeetodid kõrgkoolis" ja "Ettevõtlusõpe kõrgkoolis" tutvustus

"VÕTA" lõpuseminar

VÕTA RAKENDAMISE KVALITEEDI ARENDAMINE

- Valmis VÕTA õpiobjekt, mis annab VÕTA taotlejatele põhiinfo VÕTast ja VÕTA taotlemisest.
- Viidi läbi VÕTA hindajate koolitusi 170 osalejale, nõustajate koolitusi 56 osalejale ja eri sihtgruppidele mõeldud VÕTA seminare 1294 osalejale.
- Korraldati õppereisid Kanadasse, Prantsusmaale ja Šotimaale, et tutvuda sealse VÕTA korraldusega ning vahetada häid tavasid.
- Lõpetati VÕTA kvaliteediprojekt, viimastena osalesid VÕTA välishindamises Eesti Lennuakadeemia, Sisekaitseakadeemia, Eesti Maaülikool ja Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond.
- Loodi MTÜ Eesti VÕTA Ühing, mille eesmärgiks on jätkata VÕTA võrgustiku tegevusi ja tegeleda VÕTA arendustega Eestis ka pärast programmi lõppemist.

STRATEEGILISE JUHTIMISE SUUTLIKKUSE TÕSTMISE TOETAMINE KÕRGKOOLES

- Valmis analüüs "Üliõpilaskandidaatide valikuid mõjutavad tegurid sisseastumise infosüsteemi (SAIS) andmete põhjal. Uuringuaruanne". Kaldma, T., Riisalu, H. (2013).

Toimus 2 õppereisi:

- rakenduskõrgkoolide õppeprorektorite õppereis Portugali
- rakenduskõrgkoolide rektorite (RKRN liikmete) õppereis Soome ja osalemine seminaril "UAS Days 2013: Innovation Bridge to Europe"

On valminud videokoolitused

erivajadusega õppija toetamise kohta: Aspergeri sündroom, kroonilised haigused, kuulmispuue, liikumispuue, nägemispuue ja psüühikahäire. Samuti juhtimisalased videokoolitused: juhi rasked vestlused, muutustest teavitamine, delegerimine.

UURINGUTE JA ANALÜÜSIDE LÄBIVIIMINE

Kaitsti 2 doktoritööd:

- Marvi Remmik (2013). Novice university teachers' professional development and learning as a teacher: opportunities and conditions at Estonian higher education institutions. Juhendaja Mari Karm
- Kerly Espenberg (2013). Inequalities on the labor market in Estonia during the Great Recession. Juhendajad Kaia Philips, Jaan Masso

Lõppes 7 uuringuprojekti:

- Algaja õppejõud kõrgkoolis - kohanemine ja toimetulek (2009-2013)
- Kõrgkooli akadeemilist edukust mõjutavad tegurid (2009-2013)
- Akadeemilise personali tööstressi ja läbipõlemise ohjamise meetmed (2009-2013)
- Tööturu väljakutsed kõrgharidusele, Eesti Euroopa kontekstis (2009-2013)
- EUROSTUDENT V (2013)
- Rakenduskõrgkoolide koostööuring (2013)
- Õppejõud ja üliõpilaste poolt õpetamisele/ainekursustele antav tagasiside ning õppejõudude täienduskoolitus (2013)

Publitseeriti 5 väljaannet:

- "Täiskasvanud õppijad Eesti kõrgharidussüsteemis ja e-portfoolioga õpiväljundite saavutamise esitlus" Roosalu, T., Roosmaa, E-L., Lindemann, K., Reiska, E., Saar, E., Unt, M., Vöormann, R., Lang, A. (2013)
- "Higher Education at a Crossroad: the Case of Estonia" (Peter Lang 2013), mis sisaldab kokku 17 erinevat uuringutel põhinevat artiklit
- "Kõrgkool ja psühholoogia", Täht, K., Harro, J., Must, O., Realo, A. (2013)
- Eesti Haridusteaduste Ajakiri EHA.
- Programmi toel valminud didaktikaalaste uuringute tulemused avaldati ajakirja Trames erinumbris

ÕPPIJA TOIMETULEKU TOETAMINE

- Viidi läbi kaks erivajadusega üliõpilaste stipendiumivooru.
- Algaja õppija toimetulekut toetavatel koolitustel osales 1783 üliõpilast.
- Õpi- ja karjäärinõustamise seminaridel osales 1637 üliõpilast.
- Eesti kõrgkoolide ning sisseastujate, üliõpilaste ja töötajate portaali tudengiveeb.ee inglise keelde tõlkimine ning portaali tutvustavate materjalide loomine (voldik, meened).

Uuringute "Täiskasvanud õppijad Eesti kõrgharidussüsteemis ja e-portfoolioga õpiväljundite saavutamise" esitlus

Uuringu väljaanne „Kõrgkool ja psühholoogia“

Eduko

Eduko on ajavahemikus 2008–2014 Euroopa Liidu struktuurivahenditest rahastatav programm, mille eesmärk on tugevdada Eesti haridusteadust ja õpetajakoolitust. 2013. aasta veebruaris lisandus kuuetele olemasolevale programmile seitsmes – pedagoogide täiendusõpe, mille eesmärk on toetada täienduskoolituste pakkumise kaudu pedagoogide professionaalset arengut.

Eduko tegevused jagunevad nelja valdkonda: doktoriõpe ja uuringud; õppe sisu ja kvaliteedi arendamine ning õppejõudude koolitus; õpetajakoolituse populariseerimine ja koostöö arendamine; pedagoogide täiendusõpe.

Eduko eesmärkide täitmise nimel töötavad üheskoos SA Archimedes ja partnerid:

**Tallinna Ülikool | Tartu Ülikool | Tallinna Tehnikaülikool |
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia | Eesti Kunstiakadeemia**

DOKTORIÕPE JA UURINGUD

Eduko toel õpib doktorantuuri lisaõppekohtadel 7 haridusteaduse doktoranti. 2013. aastal atesteeriti viis (4 TLÜ, 1 TÜ) doktoranti.

2013. aastal lõppes üks Eduko programmist rahastatud uuring „Õpetajate professionaalne areng ja selle toetamine (ÕPA)“. Neli aastat TÜ ja TLÜ koostöös väldanud uuringu eesmärk oli tõhustada õpetajate professionaalseid õpinguid. Uuringu lõppedes anti välja projekti põhitulemusi tutvustav artiklite kogumik, mille veebiversiooni saab lugeda Eduko kodulehel: <http://eduko.archimedes.ee/files/%C3%95PA%20tutvustus-1.pdf>

2013. aasta suvel sai Tartu Ülikool valmis 2009. aastal alustatud mahuka Eesti haridusteaduste doktoriõppe analüüsi, mille eesmärk oli kirjeldada Eesti ülikoolides haridusvaldkonnas doktoriõppe toimimist ja osutada sellele, kuidas on võimalik panustada doktoriõppe tõhustamisse. Analüüsiks koguti andmeid nii valdkonna doktorantidelt kui nende juhendajatelt Tartu Ülikoolist ja Tallinna Ülikoolist. Valminud analüüs annab hulgaliselt mõtteid doktoriõppe edasiseks arendamiseks ning analüüsi koostamisse kaasatud doktorandid on selle käigus saanud hinnalise kogemuse uuringu läbiviimisel.

ÕPPEKAVAARENDUS

Õppekorralduse ja õppekavade arendamise valdkonnas oli 2013. aastal fookus praktika arendamisel. Aasta teisel poolel alustas tööd praktikamudelite tööruhm, mille ülesanne on praktikamudeli või -mudelite (sh korraldus ja rahastamine) väljatöötamine õpetajakoolituse praktika efektiivseks läbiviimiseks ülikoolides.

Praktikamudelitega saab lähemalt tutvuda Eduko veebilehel: <http://eduko.archimedes.ee/oppekava-ja-didaktikakeskused/praktikamudelid>

DIDAKTIKAKESKUSED JA ÕPPEJÕUDUDE KOOLITUS

2013. aastal loodi Tartu Ülikooli juurde didaktikakeskus. Didaktikakeskuse eesmärk on edendada humanitaarainete õppe- ja teadustööd, koondada valdkonna pädevust ning tõhustada koostööd Tartu Ülikooli Pedagogicum'i ja teiste õpetajakoolitust edendavate keskustega üle Eesti. Keskus soovib vastata üha uueneva kooli vajadustele ja aidata kaasa humanitaarvaldkonna õpetajate esma-, täiend- ja ümberõppe korraldamisele.

Tallinna Ülikoolis avati aasta alguses haridusinnovatsiooni keskus, mille eesmärk on tagada õpetajakoolituse ning õppimise ja õpetamisega seotud erinevate valdkondade

õppe-, arendus- ja teadustegevuse lõimimine (kaasates rahvusvahelist teadmist) ning toetada innovaatiliste lahenduste algatamist ja rakendamist hariduses.

Valmis didaktikakeskuste e-keskkond eDidaktikum <http://www.edidaktikum.ee/>, mille loomist juhtis Tallinna Ülikool. Vaata ka <http://eduko.archimedes.ee/oppekava-ja-didaktikakeskused/didaktikakeskused>

2013. aastal toimus kaks meistriklassi õpetajakoolituse õppejõududele. Esimese meistriklassi teema oli „Teooria ühendamine praktikaga: mudelid ja kogemustest õppimine“, mida viis läbi Kanada professor Tom Russel. Teise, reflektiivse õppimise teemalise meistriklassi viis läbi dr

Jennifer Moon Suurbritanniast. Dr Moon pidas ka loengu teemal „Kuidas on kogemusest õppimine seotud mõtlemise kvaliteediga?“.

Aasta alguses toimunud Eduko aastaseminari peateema oli innovatsioon õpetajakoolituses. Eduko partnerkõrgkoolid arutlesid üheskoos õpetajahariduse võtmeküsimuste üle ning tutvusid arengutega erinevate ülikoolide õpetajakoolituses, sh uuenduslike praktikamudelite ja didaktika-keskustega. Toimus ka Mare Porgi lühikoolitus „Valik ideid ja tehnikaid innovatsiooni ergutamiseks“.

ÕPETAJAKOOLITUSE POPULARISEERIMINE

Kevadel lõpetas viimase hooaja Kuku raadio eetris olnud haridussaatesari „KoolOn“. Saade oli eetris aastatel 2011–2013. Saatejuht Rein Pärn võttis „KoolOni“ kokku nii: „Veendusin saadet tehes selles, kuivõrd mitmekesine ja laialt ühiskonda haarav ja mõjutav on haridusvaldkond tervikuna, tänu millele ei jäänud teemadest kunagi puudu“.

„KoolOni“ saated on järelkuulatavad Kuku raadio kodulehel: <http://podcast.kuku.ee/saated/koolon/>.

ÕPA lõpuseminar, professorid Leida Talts ja Edgar Krull

Peter Grey töötuba "Horisont 2020"

HEA ÕPETAJA KUU

2013. aastal toimus juba viiendat korda hea õpetaja kuu. Traditsiooniliselt tähistatakse hea õpetaja kuud oktoobris, eesmärgiga **väärtustada õpetaja tööd ja öelda õpetajatele aitäh**. 2013. aastal liitus õpetajakuuga ligi 70 kooli ja lasteaeda üle Eesti.

Õpetajakuu tegemistega saab end kursis hoida Õpetajakuu Facebooki lehe kaudu: <https://www.facebook.com/opetajakuu.ee>

KAMPAANIA „ÕPI ÕPETAJAKS“

Novembris algas esimene osa pikemaajalisest kampaaniast „Õpi õpetajaks“. Kampaania eesmärk on õpetajakutse populariseerimine ja võimekate inimeste kutsumine **õpetajaks** õppima. Kampaania raames valmisid videoklipid, kus Eesti avaliku elu tegelased meenutavad oma õpetajaid, lapsed räägivad oma vahvatest õpetajatest ning õpetajad ise selgitavad, miks nad armastavad oma tööd. Teiste seas astuvad videotes üles näitleja Evelin Võigemast, jalgpallur Vladimir Voskoboinikov ja Haapsalu gümnaasiumi õpetaja Mihkel Kõrbe. Videoklippe saab vaadata Facebookis ja kampaania veebilehel: <http://eduko.archimedes.ee/populariseerimine/opi-opetajaks-kampaania>

Seriaali "Üheksandikud" superõpetajad

Meie boks haridusmessil Intellektika 2013.

SERIAAL „ÜHEKSANDIKUD“

2013. aasta oktoobrist detsembrini oli ETV eetris kooli-eluteemaline tõsieluseriaal „Üheksandikud“, mis jälgis ühe klassi arengut terve õppeaasta vältel.

Sarja keskmes oli Kuristiku Gümnaasiumi 9. klass. Tagasihoidlike õpitulemustega klassi ees vahetati välja viie aine (eesti keel ja kirjandus, matemaatika, inglise keel, bioloogia, kehaline kasvatus) õpetajad. Noorte ette astusid nn superõpetajad, kelle missioon oli õppeaasta vältel klassi õpitulemusi oluliselt parandada. Igal nädalal järgnes telesaatele vestlussaade Vikerraadios, mida saab järelkuulata Vikerraadio veebis: <http://vikerraadio.err.ee/kuularhiiv?saade=504&kid=319>. Tele- ja raadioprojekti eesmärk oli väärtustada ja populariseerida õpetajakutset, tõsta au sisse õppimine, suurendada õpilaste enesekindlust ja usku oma tulevikuväljavaadetes, tutvustada avalikkusele lähemalt koolielu ja koolis toimuvat ning ärgitada ühiskonnas debatte kooliharidusest ja õpetajate rollist meie elus.

Meie boks messil Teeviit 2013.

ÕPETAJAHARIDUSE INFOBOKS INTELEKTIKAL JA TEEVIIDAL

Ka 2013. aastal toimunud noorte haridus- ja infomessidel Intellektika (15.–16. veebruaril Tartus) ja Teeviit (29.–30. novembril Tallinnas) oli üles seatud Eesti õpetajahariduse infoboks, mis koondas Eesti kõrgkoole, kus on võimalik õppida õpetajaks. Huvilistele tutvustasid õpetajahariduse õppekavasid ja õpetajaametit üliõpilased ning jagati infomaterjale Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Kunstiakadeemia õpetajaks õppimise võimaluste kohta.

UUDISKIRI

Loe lähemalt Eduko tegemistest ja õpetajakoolitusega seotud teemadest programmi uudiskirjast:
<http://eduko.archimedes.ee/uudiskiri>.

Euroopa Noored Eesti büroo tegemised aastal 2013

2013. AASTAL SAI EUROOPA NOORED EESTI BÜROO (ENEB) 15. AASTASEKS.

ENEB viib ellu ELi noorte kodanikuharidusprogrammi Euroopa Noored ning arendab noorsootöö koolitusvaldkonda Euroopa Sotsiaalfondi programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ toel. Euroopa Noored programmi jaoks oli 2013. viimane tegevusaasta. Alates 2014. aastast jätkub noorteprogramm Euroopa Liidu haridus-, spordi- ja noorteprogrammi Erasmus+ ühe osana.

2013. aasta oli meie jaoks märgiline ka tunnustuse poolest. MTÜ Lastekaitse Liit ja Eesti Õpilasesinduste Liidu poolt korraldatud noorteparlament „101 last Toompeale“ valis SA Arhimedese 2013. aasta lapsesõbralikuks organisatsiooniks. Noored tänasid Euroopa Noored Eesti bürood selle eest, et oleme „toetanud Eesti noorte arengut läbi mitteformaalse õppe propageerimise ja sadade noorteprojektide toetamise“.

EUROOPA LIIDU KODANIKUHARIDUSPROGRAMM EUROOPA NOORED:

- toetas 200 projekti 324 (48,6% rohkem kui 2012) esitatud taotlusest. Toetuste kogusumma oli 2,5 miljonit eurot. Sellega oleme ühtlasi Eesti suurim noorteprojektide rahastaja.
- Toetatud projektides osaleb üle 5534 inimese.
- toetatud projektidest 59% kaasab vähemate võimalustega noori
- toetas 182-e noorsootöötaja/noortejuhi osalemist rahvusvahelistel koolitustel
- korraldas 56 koolitust 5391-le noorele/noorsootöötajale

- viis läbi 77 programmi teavitusüritust 3882 noorele ja noorsootöötajale
- lõi maakondlike partnerite võrgustiku 13 maakonnas. Partnerid nõustasid ja teavitasid 8500 noort ja noorsootöötajat
- korraldas **Euroopa Noortenädalat Eestis**, millega tähistati Euroopa Noored programmi 15. sünnipäeva
- kaaskorraldas rahvusvahelistumisele keskendunud **hariduskonverentsi „Lend 2020“**

PROGRAMM NOORSOOTÖÖ KVALITEEDI ARENDAMINE:

- korraldas 65 koolitust 1334-le noorsootöötajale, sh mitmed pikaajalised arenguprogrammid kohalike omavalitsuste ja esindusühingute tugevdamiseks
- andis välja veebikogumiku kooliraskustesse sattunud ja töötute noorte kaasamiseks ja toetamiseks ellu kutsutud headest näidetest
- andis välja noortevaldkonna ajakirja MIHUS 3 numbrit
- andis välja **„Kaasava noorsootöö käsiraamatu“ ja „Noorsootöö õpiku“**
- korraldas Eestis noorsootöö hariduse teemalise rahvusvahelise seminari „We don't need on education! Or do we?“
- andis välja **noortevaldkonna koolitaja enesearengumapi – KOMA 2**
- korraldas noorsootöö inspiratsioonipäeva „Teekond tulevikku“

EUROOPA LIIDU NOORTE KODANIKUHARIDUSPROGRAMM EUROOPA NOORED

2013. aasta oli programmi Euroopa Noored (ingl k Youth in Action) jaoks eriline mitmes mõttes. Möödunud aastal esitati meile rohkem taotlusi kui kunagi varem. Võrreldes 2012. aastaga kasvas taotluste arv ligi poole võrra – 218st 324ni. ENEB eraldas toetusi kokku **200-le projektile** üle kahe ja poole miljoni euro väärtuses. 200-st projektist 59% kaasavad otseselt erivajaduste või vähemate võimalustega noori.

KOOLITUSTEGEVUSED

2013. aastal oli programmi Euroopa Noored koolitustegevuse valdkonnas olulisimaks eesmärgiks potentsiaalsete taotlejate aktiveerimine ja projektiideede arengu toetamine. Võrreldes eelmiste aastatega on kasvanud koostöö maht teiste riikide EN büroodega saatvate projektide osas, et anda rohkem õpirände võimalusi Eesti noortejuhtidele ja noorsootöötajatele rahvusvahelise partnerluse loomiseks ja kogemustevahetuseks.

Euroopa Noored Eesti büroo korraldas 2013. aastal Eestis **56 koolitustegevust**. Neist 6 olid rahvusvahelise partnerlusega. Kokku osales neil koolitustel ligi 5391 noort ja noorsootöötajat. Toetamaks noorte teekonda ideest projektini ning tõstmaks EN projektide arvu, toimusid juba tuntud „Idee 24 ehk ideeööpäev“ noortekoolitused eesti ja vene keeles. Esmakordselt oli üks neist ka rahvusvahelise partnerlusega. Idee24 koolituste tulemusel esitati meile 2013. aastal vähemalt 20 noorte projektitaotlust.

Lisaks toetas ENEB 182 inimese osalemist **62-l väliskoolitustel**. Väliskoolitustegevuste teemadering on olnud väga lai – alates projektide riskiennetusest ja -juhtimisest kuni noortevaldkonna põletavamate valuküsimusteni.

TEAVITUSTEGEVUSED JA SUURÜRITUSED

Programm Euroopa Noored tutvustamiseks toimus 2013. aastal 77 esitluspäeva, kus osales 3882 noort ja noorsootöötajat. Nende läbiviimisel olid büroole toeks programmi esitlejad.

Esitlused toimusid nii noorteüritustel kui ka noorsootöötajate jt noortega töötavate spetsialistide kohtumistel.

2013. aastal laiendas ENEB maakondlike partnerite võrgustikku üle Eesti. Partnerid tegutsesid kõigis Eesti maakondades v.a Hiiumaal ning Harjumaal. Maakondlikud partnerid nõustasid, teavitasiid ja koolitasid Euroopa Noored programmi osas täiendavalt umbes 8500 noort, noorsootöötajat ja lapsevanemat üle Eesti.

27. maist kuni 1. juunini tähistati üle Euroopa järjekordset **Euroopa Noortenädalat**. Eestis keskendus nädal **programmi Euroopa Noored 15. sünnipäevale**. Euroopa Noored sünnipäevatuuril Narvas, Pärnus, Tartus ja Tallinnas viisid meie projektitegijad läbi töötube ja korraldasid aktsioone ning tutvustasid oma projekte. Noorsootöötajatele ja projektijuhitidele tutvustati uue programmi Erasmus+ võimalusi aastatel 2014-2020. ENEB eestvedamisel valmis **rahvusvaheline osalusmetroo veebileht** www.youthparticipationmetro.eu, kus videote vahendusel on võimalik tutvuda erinevates riikides toimunud programmi Euroopa Noored projektidega, mis noorte osalusvõimaluste arendamisele kaasa on aidanud.

Koos Hariduskoostöö keskusega korraldas ENEB **hariduskonverentsi “LEND 2020 – ainult taevast on piiriks”**, millega tähistati üle 15 aasta pikkust EL haridus- ja noorteprogrammide tegutsemist Eestis ning uuriti läbi erinevate vaatenurkade, isiklike kogemuste ja põnevate näidete rahvusvahelistumise tegelikkuse mõju. Konverentsiks valmis erivaljaanne “Seitsme aasta lugu”, mis võtab kokku Euroopa elukestva õppe ja Euroopa Noored programmide viimased 7 tegevusaastat.

EUROOPA SOTSIAALFONDI PROGRAMM „NOORSOOTÖÖ KVALITEEDI ARENDAMINE“

Alates 2008. aasta teisest poolest kuni 2013. aasta lõpuni vastutas ENEB partnerina ESF riikliku programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames Eesti noorsootöö koolitusvaldkonna arendamise eest. Programmi eesmärgiks oli tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks tänu noorsootöö teenuste kõrgemale kvaliteedile. Koolituskava oli planeeritud selliselt, et toetada muu-

tusi süsteemi tasandil ning tugevdada just neid sihtgrupe, kellel näeme kõige suuremat rolli pärast programmi lõppu noorsootöö arengute eest vastutuse võtmisel, nt kohalikud omavalitsused, noortevaldkonna esindusorganisatsioonid ja -ühingud. Sellest tulenevalt toimusid aasta jooksul mitmed **pikemaajalised arenguprogrammid** ning koolitustegevused, mis soodustasid noorsootöötajate refleksioonioskuste arendamist ning vastutuse võtmist enda arengu eest.

KOOLITUSTEGEVUSED JA SUURSÜNDMUSED

ENEB korraldas 2013. a noorsootöötajate pädevuste tõstmiseks erinevates Eesti piirkondades kokku 65 koolitustegevust 1334-le osalejale.

Tähenduslikemate koolitusprojektidena võib nimetada koostöös Eesti Noorsootöötajate Ühendusega ellu viidud koolitust „**Teadmiste pada**“, mille keskseks teemaks oli kaasava noorsootöö, noorsootöötajate vaheline heade praktikate ja kogemuste jagamine ning oma rolli mõtestamine kaasava noorsootöö kontekstis. „Teadmiste paja“ jätkukoolituse raames keskenduti esimeselt sündmuselt välja kasvanud koolitusvajadusele – **kooli ja noorsootöö omavahelise koostöö arendamisele**. Valmis ka kooli ja noorsootöö koostöö olulisusest kõnelev videoklipp, mida levitasime eesmärgiga tõstatada teemat Eestis ka laiemalt.

Märgilise tähtsusega sündmus oli veel aasta lõpus koostöös Eesti Noorsootöö Keskusega ellu viidud Eesti **noorsootöö inspiratsioonipäev „Teekond tulevikku“**, mille fookuses oli noorsootöö strateegiaperioodi 2007-2013 kokkuvõtmine ja ühine tulevikku vaatamine. Sündmuse raames toimus ka noorsootöötajate riiklik tunnustamine tõstmaks esile viimase aasta silmapaistvamaid noorsootöös.

Koolitajate koolituse valdkonna suursündmuseks oli **rahvusvaheline seminar „We don't need no education! Or do we?“**, mis käsitles hariduse ja koolituse rolli noortevaldkonna võimekuse arendamisel ning oli suunatud noortevaldkonna koolitajatele, koolituste korraldajatele ja õppekavade arendajatele.

Eraldi fookusesse võeti 2013. aastal noortevaldkonna **koolitajate tunnustamise protsess** - nimelt lisati arutelude tulemusel noortevaldkonna koolitaja eraldi kategooriana üleriiklikusse noorsootöö tunnustamisprotsessi tõstmaks noortevaldkonna koolitajate tunnustamist senisest enam ka riiklikul tasandil esile. Tunnustamise sündmus ise leidis aset inspiratsioonipäeva „Teekond tulevikku“ raames.

2013. aastaga tõmmati kokku kohalikele omavalitsustele suunatud pikaajalised arenguprogrammid, mis kutsuti ellu eesmärgiga toetada noortega töötavate inimeste valmisolekut ja võimeid tegelemaks kooliraskustesse sattunud ja tööotsijate noortega. Arenguprogrammide raames toimunud tegevused ja ellukutsutud algatused jäädvustasime elektroonilisse kogumikku inspireerimaks teisigi KOVe samade sihtgruppidega tegelema. Kokku osales arenguprogrammides aastatel 2011-2013 17 kohalikku omavalitsust.

ÕPPEMATERJALID

Õppematerjalide valdkonna suurimateks saavutusteks võib pidada „**Noorsootöö õpiku**“ ning „**Kaasava noorsootöö käsiraamatu**“ väljaandmist. Õpik aitab ühtlustada arusaamu nii noorsootööst laiemalt, noorsootöö tegevustest kui ka noorsootöötaja rollist. Käsiraamat ühendab sotsiaalselt kaasatust käsitlevad teadusmaterjalid, uuringud ja noorsootöötajatele suunatud erinevad praktilised juhendmaterjalid ning metoodikakogumikud.

Välja anti nii elektroonselt kui paber kandjal noortevaldkonna **koolitaja enesearengumapp KOMA 2**, mis keskendus noortevaldkonna koolitajate rolli, pädevuste ja enesearenguga seotud teemadele.

2013. aastal ilmus kolm numbrit **noortevaldkonna ajakirja MIHUS** teemadel: Õppima õppimine - õppiv praktik - õppiv organisatsioon, Teadmus- ja tõendus põhine noorsootöö, ESFi programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ mõju. Samuti jätkati videote salvestamisega nii erinevatel ENEB poolt elluviidud sündmustel kui valdkonna kui terviku seisukohalt oluliste teemade ülestähendamiseks. Näitena võib välja tuua koostööd Austraalia noorsootöötajatega ja Viktoria Ülikooliga, mille tulemusena valmis 3 saadet sealsest noorsootööst.

Noorteprojekt tõi kuuljad kurtidele lähemale

Kujuta ette situatsiooni, kus 19-aastane kurt proovib kokana tööd saada. Ta on tellinud tõlgi, kes vahendab tema ja tööandja suhtlust. Informeerimata tööandja on tema suhtes umbusklik, suhtleb pigem tõlgiga ja intervjuu lõpus annab koheselt eitava vastuse. Seda eelkõige põhjusel, et töötotsija on kurt.

See on üks situatsioon lavastusest, mida esitasid publikule noortealgatuses „Kogukonnateater kurtidega“ osalejad. Noortealgatus tõi kokku teatrihuvilised kurdid ja kuuljad, kes arutlesid kuulmispuudega noorte jaoks oluliste teemade üle kasutades loomingulisi mängu ja teatriõppe harjutusi. Teatrilaaagri lõpuks loodi kogukondlik lavastus „Hääletu maailma hääled“, millega kurtide reaalsus ka laiemal avalikkuse ette arutlemiseks toodi.

Iga kord, kui mõni stseen lavastusest oli ette mängitud, küsiti publikult, mis oleks võinud teisiti minna. Näiteks, mida oleks pidanud tegema kurt töötotsija või umbusklik tööandja, et teisest poolest paremini aru saada. Arutelust kõlama jäänud mõtetest pandi kokku infomaterjalid „Soovitused ja ideed kurdile töötotsijale“ ning „Mida võiks teada kurtide kohta?“. Need on kättesaadavad kõigile huvilistele, kes tahavad kurtide tegelikkust paremini mõista ning hirmudest ja valearusaamadest vabaneda.

„Ühiskond peaks kuulmispuudega inimesi kuulda võtma ja teadvustama, kuidas nendega rohkem arvestada,“ ütleb projektijuht Kristin Viljamaa MTÜ-st Kultuur aitab hingata. Kristin on õnnelik, et neil õnnestus projektiga ühelt poolt teater kurtidele lähemale tuua ning teisalt teatri kaudu ka mõned kuuljad kurtide kogukonnale lähemale tuua.

Projektis osalejate muljed

Jari (21): Selline projekt on vajalik, sest aitab muuta inimese mõttemaailma ja hoiakuid. See projekt tähendab mulle palju, sest annab võimaluse kurtide häält kuuldavaks teha ja mõned müüdid ümber lükata, anda teadmisi kurtidest.“

Ragnar (23): „Õppisin teatri kaudu paremini oma emotsioone kontrollima, iga päev olid uued põnevad tegevused, impromängud meeldisid väga. Väga tore oli kuuljatega tutvavaks saada ja ka tuttavate inimestega teatrilaagris aega veeta.“

Jüri (52): „Minu jaoks oli huvitav, et kuuljad ja kurtid mõtlevad sarnaselt teatrist. Olen kogu aeg mõelnud luua kurtide kultuuri teatrit, seda oli tore teha ka koos kuuljatega.“

Kerttu (20): Taoline teatrilaager on väga vajalik, kuna kurtidel, kes on huvitatud teatrist, puudub ligipääs teatri maailma. Seega ma arvan, et see laager andis osalejatele palju teadmisi juurde ja ehk ka julguse osa võtta sellistest ägedatest projektidest tulevikus.“

Tekst põhineb projekti käigus loodud infomaterjalidel ja projektijuhi Kristin Viljamaa projektijärgsetel mõtetel.

Noortealgatusest vehklemise tulevikulootuseks

10.-14. juunil 2013 vallutas Tuksi Spordibaasi Haapsalu noorsportlaste noortealgatus "Sport on lahe!" Projekt sai alguse mõttest, et lapsed saaksid korraga palju erinevaid spordialasid järele proovida, et sealt enda jaoks sobivaim leida. Viie päeva jooksul katsetasid 7-12 aastased lapsed noorsportlaste käe all kümnet erinevat spordiala lauatenisest vehklemiseni.

Karlote Karm oli üks osalejatest, kes selle laagri jooksul elust esimest korda vehklemisvarustuse selga pani ning epee relva kätte võttis. Noored vehklejad Elena Koit ja Pauliina Prikk näitasid ette ning juhendasid kannatlikult kõiki soovijaid. Karlotele paistis senini võõras spordiala kohe istuvat.

Täna, rohkem kui pool aasta hiljem, käib Karlote vehklemas ning on üks osatäitja Haapsalu vehklemiskoolkonna rajajast Endel Nelisest vändatavas filmis „Vehkleja“.

"Kui me eelmisel sügisel üle mitme aasta koolides vehklemist tutvustamas käisime, jäi Karlote mulle kohe silma. 30-aastane treenerikogemus tundis ära tema x-faktori ning selle, et tal on annet ning väga head eeldused jõuda kõrgele ja kaugemale," kirjeldab Karlote treener Helen Nelis-Naukas, kuidas ta türduku avastas.

„Ka filmi valiti ta kohe, kui teda nähti. Ta lihtsalt on eriline, ta särab,“ ütleb Helen. Helen Nelis-Naukas on Endel Nelise tütar ja üks Eesti parimaid noorte vehklejate treenereid.

Treener on tänulik, et noored sportlased sellise algatuse ette võtsid ja aitasid Karlotes vehklemispisikut tekitada. „Sellel tüdrukul, kui ta ise seda tahab, on võimalik saada olümpia-võitjaks,“ on Helen veendunud.

Kristi Märk,
noortealgatuse „Sport on lahe“ noorte juhendaja

Fotol vehkleb Karlote (paremal) Tuksis enda noorema õe Margretiga. Nende tegevusel hoiab silma peal noor vehkleja Pauliina Prikk.

Foto: Andreas Højgaard

FOTOKONKURSS
Seitse aastat säravaid
hetki Euroopa Noored
programmis

Foto: Hedvy Arula

Foto: Eliise Selisaar

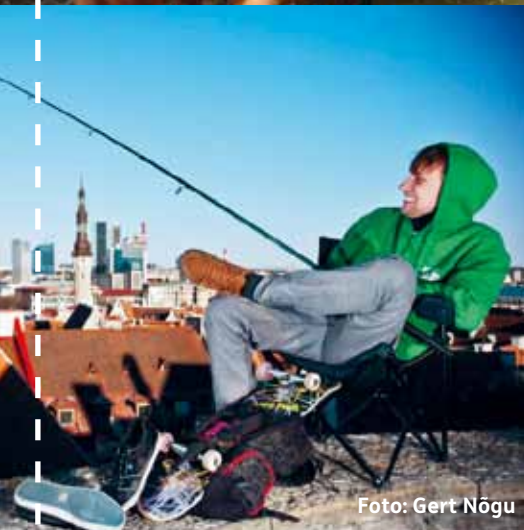

Foto: Gert Nõgu

Foto: Mirjam Rausberg

Foto: Levan Kopaliani

Foto: Marilyn Väljur

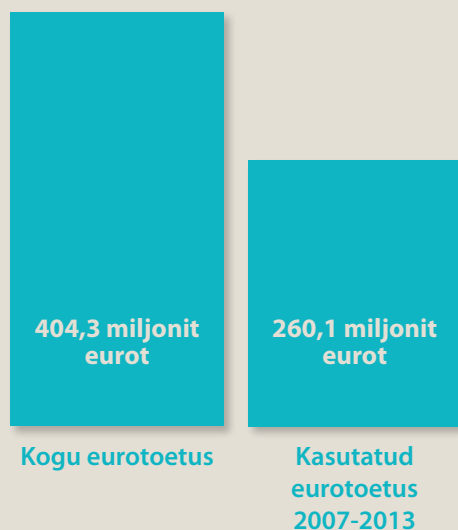
Foto: Clement Blasco

Foto: Riin Lumiste

Struktuuritoetuste rakendusüksuse fookuses on huvitavad aparaadid ja viipekeele tõlkide õppekava

Rakendusüksus on seitsme aasta jooksul toetuse saajatele hüvitanud üle 260 miljoni euro toetusraha. Paljud seatud eesmärgid on täidetud või täitumas, kuid toetusraha administreerimine nõuab nii toetuse saajalt kui ka rakendusüksuselt veel viimaseid pingutusi, et jõuda edukalt lõpusirgele. Toetusraha on võimalik kasutada kuni 2015. aasta sügiseni.

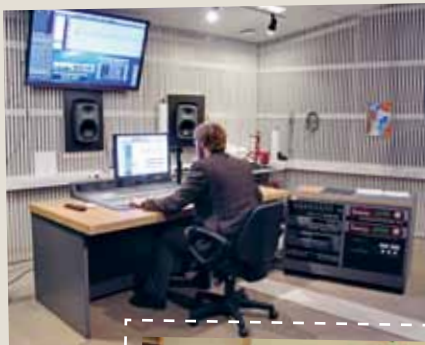
Joonis 1 Eurotoetuse kasutamine teadus- ja arendustegevuse valdkonnas 2013a lõpu seisuga

E-kursused on edukalt läbinud **40 000** üliõpilast
Jätkuõppesse on võetud üle **1100** üliõpilase
Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuur kuulub Euroopa Kvaliteediagentuuride registrisse
Loodud on üle **130** doktoriõppe koha
Välja on antud **18** tippteadlase ja **127** järel doktorandi granti
Ettevõtetes on praktiseerinud üle **1900** üliõpilase
Ettevõtetega koostöös on loodud **84** uut õppekava
Teaduse populariseerimise tegevustes on osalenud üle **200 000** teadushuvilise noore
Eestis töötab **12** teaduse tippkeskust
Kaasajastatud on üle **5000** ruutmeetri teadushooneid
Toetusest soetatud teadusaparatuuri kasutab kuus üle **900** teadlase
Kõrgkoolis kasutab kaasajastatud ruume üle **4000** üliõpilase

Kaasaegsete seadmetega saab teha tipptasemel teadust

Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamiseks on teadusasutustele, ülikoolidele ja kõrgkoolidele eraldatud toetust üle 75 miljoni euro, sellest 53 miljonit eurot on toetuse saajatele hüvitatud. Soetatud aparatuuri ja seadmeid kasutab keskmiselt 900 teadlast koos. Rakendusüksuse majanduskeskkonna büroo juhataja Mariann Saaliste sõnul on positiivne näha, et struktuuritoetuste abil on ülikoolid ja teised teadusasutused teinud suure arenguhüppe tingimuste loomisel teadustöök.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) sai toetust **31 238,25 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 27 950,10 eurot) elektronmuusika stuudio akustiliste mõõtmiste ja analüüsi laboratooriumi kaasajastamiseks.

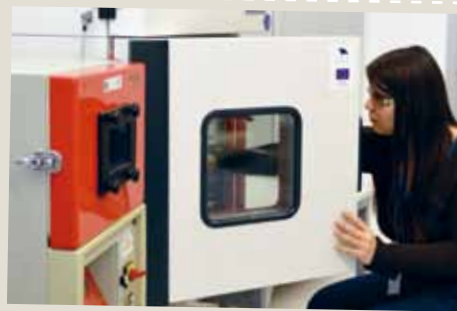
Pildil on EMTA renoveeritud elektronmuusika stuudio-laboratoorium, kus elektronmuusika stuudio tehnikajuht Tammo Sumera peenhäälestab ruumilise heli spatsialisatsiooni.

Pildil on EMTA doktorant Inna Rüü määrab koolilapse hääleulatuse profiili hääle akustiliste omaduste mõõteseadmega "Voice profiler".

EMTA uuenenud studios on sündinud hulk heli- ja audio-visuaalteoseid. 2013 pärjati elektroakustilise heliloomingu üliõpilane Marianna Liik teosega „Mets“ prestiižika Rahvusvahelise heliloojate rostrumi laureaadiks. Siin valminud helisalvestisi on avaldanud teiste hulgas ka mainekad plaadifirmad ECM Records ja Harmonia Mundi. Huvitavaid katseid on tehtud erinevate kontserdipaikade akustiliste omaduste analüüsi ja virtuaalse modelleerimisega.

Tartu Observatoorium sai toetust **183 987,90 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 164 620,75 eurot) kaugeire etalonide komplekslabori ülesehitamiseks.

Pildil on kliimakapp, mis võimaldab katsetada kosmosetehnikat näiteks õhutemperatuuril -40...+150 °C ja õhuniiskusega kuni 90%.

Katse- ja kalibreerimislaborites Tõraveres saab läbi viia katsetusi erinevates keskkonnatingimustes ning teha optilisi mõõtmisi. Termovaakum kamber, kajavaba ruum, optiline laud, vibratsioonistend, kliimakapp jt laboriseadmed võimaldavad testida erinevat aparatuuri ja materjale temperatuuri, niiskuse, vibratsiooni jm tingimustes.

Jõgeva Sordiaretuse Instituut sai toetust **60 174,41 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 53 840,26 eurot) taimede kasvatuse ja säilitusruumide tarbeks koos seonduva taimefüsioloogia uuringute jaoks vajaliku aparatuuriga.

Pildil on kõlmkamber, mis on vajalik kartuli aretiste säilitamiseks

Kõlmkamber (pildil) on vajalik kartuli aretiste säilitamiseks. Varasematel aastatel säilitati kartuleid tavalises keldris, siis idanesid mugulad enneaegu ja kaotasid seega palju energiat. Sordiaretuskeskus säilitab hetkel umbes 30 tuhat „aretise pesa“, millest tulevikus tekivad uued sordikartulid.

Tänu külma kambri teadlastele on võimalik aretada taime- ja juurviljasorte, mis sobivad põhjamaa tingimustes kasvatamiseks.

Pildil aretavad teadlased talinisu. Talinisu aretuse üks eesmärke on hea talvekindlusega sortide aretamine.

Eesti Kunstiakadeemia sai toetust **14 571,86 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 13 037,98) restaureerimise mikroskoobi soetamiseks.

Pildil uuritakse mikroskoobi 500-kordse suurenduse abil tekstiili pinda, et seda kahjustamata kujul konserveerida.

Eesti Kunstiakadeemia Muinsuskaitse ja konserveerimise osakonnale hangitud mikroskoobid suurendavad oluliselt nii õppe- kui teadustöös läbiviidavate teaduslike uuringute võimalusi ning kvaliteeti. Mikroskoop on konserveerimise asendamatu abimees ja annab lisainformatsiooni sellest, mis peitub maali, kanga või vana tooli pealispinna all, mil- line on näiteks vana kanga ülesehitus või millised on vana eseme kihistused. Taolised uuringud aitavad konserveerimisel eristada näiteks originaalmaaliga viimistluskihte, dokumenteerida seeläbi maali ajalugu ja eemaldada neid kihte, mida on vajalik taastada.

Hetkel konserveeritakse mikroskoobiga 17. sajandi puidust skulptuuri, mis pärineb Haapsalu Jaani kirikust. Skulptuuri katavad mitmed värvikihid. Selleks, et tuua nähtavale algne kirkas viimistlus, tuleb hilisemad kihid eemaldada skalpelliga millimeeter haaval. Kulla- ja hõbedakihid ei oleks ilma mikroskoobi abita olnud üldse hoomatavad ja kihtide eemaldamine ilma suurenduse abita oleks võinud viia nende hävimiseni.

Pildil on näha 500-kordne suurendus, kus erinevate kihtide alt on näha särav kullatisekiht

Tallinna Ülikool sai toetust **298 811,69 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 267 357,83) üle-eestilise digiteerimiskeskuse väljaarendamiseks Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus.

Pildil on Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukokku soetatud täisautomaatne raamatuskanner, mis on valmistatud Šveitsis käsitööna. Selliseid seadmeid on kogu maailmas kasutuses vaid kolmekümne ringis

Eesti Maaülikool sai toetust **63 751,87 eurot** (sellest Euroopa Regionaalarengufondi toetus 57 041,15) gaasivahetuse mõõtesüsteemi soetamiseks. Gaasivahetuse mõõtesüsteemiga saab uurida väetusrežiimi mõju taimede fotosünteesivõimele.

Pildil on Eesti Maaülikooli noorteadlased piloteerimas uut masinat, mille abil vaadeldakse Eesti looduslike orhideede fotosünteesi erinevates kasvukohatüüpides

Projektilugu: Viipekeelee tõlkide õppekava Tartu Ülikoolis

Ülikoolide ja ettevõtete koostöö alameetme projekt
„Õppekava eesti viipekeelee tõlk arendamine, juurutamine ning jätkusuutlikkuse tagamine“

Toetuse saaja **Tartu Ülikool**

Projekti kestus **01.01.2010 kuni 31.08.2015**

Projekti toetus **223 131,54 eurot**
(Euroopa Sotsiaalfondi osa 199 644,01 eurot)

Küsimustele vastas Tartu Ülikooli Eesti viipekeeletõlkide õppekava programmijuht Mari Reilson

MIKS JA KES SELLISE IDEE ALGATASID?

Õppekava Eesti viipekeelee tõlk avati Tartu Ülikoolis 2006. aastal. Enne seda riiklikku finantseerimist viipekeeletõlgi eriala väljaõppel polnud. Üksikud projektipõhised koolitused toimusid vaid viipekeeletõlkide kutseühingu korraldamisel. Samas kasvas ühiskonnas viipekeelee tõlketeenuse vajadus, üha suurem oli nõudlus kvalifitseeritud tõlke järele. Seda eelkõige seetõttu, et kurdid (viipekeelee tõlketeenuse esmatarbijad) muutusid ühiskonnas aktiivsemaks, suurenes nende edasiõppimise vajadus kutse- ja/või kõrgkoolides koos kuuljatega viipekeeletõlgi vahendusel. Viipekeeletõlgid muutusid üha nähtavamaks.

Tegemist oli seega täiesti uue eriala kujunemisega. Vaatamata sellele, et tõlketeenuse sihtgrupp on väike (viipekeelee tõlketeenust vajab Eestis hinnanguliselt 4500 inimest), vajab õppekava arendamiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks veelgi lisavahendeid. Euroraha taotlusvooruu avanedes 2010. aastal, oli hea võimalus leida õppekava arendamiseks lisavahendeid.

Idee algatajateks lisaks minule (Mari Reilson) oli Regina Paabo, kes on õppekava avamise põhiinitsiaator ja esimene programmijuht.

KAS JA MIS PÕHJUSEL ON TEGELIKKUSES MUUTUNUD, MIDA EI OSANUD PROJEKTI ALGUSES ETTE NÄHA?

Viipekeeletõlgi kutse- ja eriala väikus on ühtlasi nii tugevuseks kui ka nõrkuseks. Projekti alustades oli Eestis 23 kutselist viipekeeletõlki.

Tugevuseks võiks pidada seda, et projektis planeeritud tegevustesse on kaasatud suur enamus viipekeelee tõlketeenusega tegelevatest inimestest Eestis, mistõttu kogu tegevus on reaalse eluga tihedalt seotud.

Õppekava meeskonnale oli hea kogemus osaleda aastatel 2011-2013 EFSLi (European Forum of Sign Language Interpreters) algatatud soovitusliku üleeuroopalise viipekeeletõlkide õppekava väljatöötamise protsessis.

Väikestel erialadel õppijate väljaõpe eeldab võrreldes suurearvuliste kursustega suuremaid kulutusi. Viipekeeletõlkide väljaõpe on suuresti individuaalne, puudespetsiifilisusele ja kakskeelsusele tuginev. Erialaspetsialistide vähesuse tõttu

Tartus tuleb koolitajaid sisse tuua nii Tallinnast kui ka Pärnust. Kuna tegemist on rakendusliku õppekavaga, siis on suuremad kulud ka just praktikaga seoses. Kuna kurdid elavad ja õpivad üle Eesti, siis on praktikabaasid lisaks Tartule ka Viljandis, Pärnus ning Tallinnas ning see suurendab praktikaga seotud kulusid veelgi.

Nõrkuseks on asjaolu, et nii väikese eriala eluõigust ja rahaliste ressursside vajadust on pidevalt vaja erinevates instantsides tõestada, kuigi riik on läbi seadusandluse (Sotsiaalhoolekande seadus, Haridusseadus jne) andnud kurtidele õiguse võrdsetele võimalustele igapäevaelus toimetulekul, hariduse omandamisel, tööturul hakkamasaamisel jne. Seni ei ole see õigus ikkagi tagatud tõlkide vähesuse ja keskustesse koonnud tõttu. Viipekeeletoolkide vähesuse tõttu jääb sageli viipekeelsete kurtide haridustee pooleli ja/või ei õnnestu neil õppima asuda soovitud erialal. Projekti raames läbiviitud uuringust selgus, et kurdid vajaksid õpingutõlget 2,7, olmetõlget 4,4 ja muud tõlget 11,6 korda rohkem kui küsitluse läbiviimise ajal (2011) saada oli võimalik. Seega oleks eriti oluline toetada eriala, mille lõpetanud saaksid riiklikku poliitikat ellu viia.

KUIDAS ON PROJEKTI SIHTRÜHM IDEEDEGA KAASATULNUD?

Senini on projekti käigus praktiliste ainete läbiviimisse ja õpematerjalide koostamisse kaasatud 22 kurti. Kurtide, tegevtoolkide ja tudengite ühisüritustel, mida me nimetame viipekeelsete talguteks, on osalenud veelgi rohkem kurte. Ühistegevustes osalevad kurdid aduvad, et viipekeeletoolkide väljaõppes osalemine võimaldab neil kujundada endale sobivate kutseoskustega töötajaid. Tudengitele on oluline kohtuda võimalikult eri vanuses ning erineva viiplitisstiiliga kurtidega.

Kurdid õppejõud õpetavad viipekeeletoolgi eriala üliõpilastele eesti viipekeelt ja kurtide kultuuri. Olles küll kõrghariduse omandanud, puudus seni kurtidel õppejõududel ettevalmistus, kuidas kõrgkoolis õppetööd planeerida, vormistada ning läbi viia. Projekti käigus on 13 kurti osalenud koolitustel, mis toetavad õpetamist kõrgkoolis. Kursuste lõpetanuid on täiendavalt plaanis kaasata viipekeeletoolkide väljaõppesse. Kuna otseselt

kurtidele suunatud koolitusi pakutakse Eestis vähe, on kurdid koolitustel motiveeritud ja näevad ka vajadust edasiste koolituste järele.

Pildil toimub täienduskoolituse "Õpetamine kõrgkoolis - täienduskoolitus kurtidele II" läbiviimine. Vasakult: koolitaja Regina Paabo ning kurdid Jari Pärigma, Merike Mändsoo, Triin Jõeveer."

Uuenenud viipekeeletoolkide kutsestandardi 6. ja 7. tase eeldavad juhendamisoskuse olemasolu (varasemalt nõue puudus), mistõttu on praegused kutselised tegevtoolkid hästi motiveeritud juhendajakoolitustel osalema, et oma kvalifikatsiooni tõsta. Samuti motiveerib neid võimalus osaleda tulevaste kolleegide väljaõppes ja eriala arendamises laiemalt.

MILLINE TEGEVUS ON PROJEKTIS ERITI HÄSTI ÕNNESTUNUD JA MIS VÕIKSID OLLA EDU PÕHJUSED?

Projekti õnnestumiseks võib lugeda praktikabaaside võrgustiku väljaarendamist. Edu põhjuseks on järjepidev koostöö erialal töötavate praktikutega, nende motivatsioon, missioonitunne ja võimalus kaasa rääkida kutse arendamises. Väike eriala võimaldab tihedat koostööd.

Edu põhjuseks on järjepidev koostöö erialal töötavate praktikutega, nende motivatsioon, missioonitunne ja võimalus kaasa rääkida kutse arendamises. Väike eriala võimaldab tihedat koostööd.

Pildil on kujutatud Tartut. Kuna viipekeel on ruumiline keel, siis on õppejõudude juhendamisel koostatud situatsioonipildid abiks ruumilisuse edasiandmisel.

Positiivne on asjaolu, et viipekeeletõlkidest teatakse üha rohkem ning nendesse hakatakse tasapisi suhtuma kui erialaspetsialistidesse, mitte kui „kurtide abistajasse“.

Senine kogemus on meid viinud arusaamani, et viipekeeletõlke tuleks koolitada senise kolme aasta asemel neli aastat, et ülikooli lõppedes oleks neil olemas kutse (praegu peavad lõpetanud töötama kutseeksamil eelneva aasta mentorit juhendamisel vähemalt aasta).

MIS JUHTUB PÄRAST PROJEKTI LÕPPU? MILLISEID JÄTKUTEGEVUSI TEHAKSE PÄRAST PROJEKTI LÕPPU?

Riigil tuleks selgelt väljenduda, kuivõrd vajalikuks ja oluliseks peetakse viipekeeletõlkide edasist väljaõpet Eestis ning see peaks väljenduma ka eraldatavates ressursides.

Projekti lõpuks valmib viipekeeletõlkide erialaõpiku käsikiri, millele on plaanis peale projekti lõppu taotleda täiendavalt kirjastamiskulusid.

4-aastase õppekava põhialused on välja töötatud ning plaanis on esitada uus õppekava versioon kinnitamiseks.

Pikenev õppekava võimaldab senisest enam pakkuda erinevatele kliendigruppidele ja tõlkeolukordadele suunatud

Erialale asusid 2012. aastal õppima esimesed kurdid tudengid, kellest saavad esimesed kurdid viipekeeletõlgid Eestis. Projekt on võimaldanud neil käia praktikal Saksamaal kurtide viipekeeletõlkide ettevõttes ning tutvuda Hamburgi Ülikoolis spetsiaalselt kurtidele viipekeeletõlkidele loodud õppekavaga.

MILLINE ON PARIM TULEMUS, MIDA PROJEKTIMEESKONNA HINNANGUL VÄÄRIKS VÄLJA TUUA?

Koostöös Eesti viipekeeletõlkide kutseühinguga on viipekeeletõlkide kutse Eestis viimastel aastatel jõudsalt arenenud. 2013. aastal kinnitati uus viipekeeletõlkide kutsestandard, mille koostamisel arvestati väga palju viipekeeletõlgi õppekava ja selle arenguga. Tähelepanuväärne on asjaolu, et Eesti viipekeele tõlkide kutsestandard on ainus Euroopas (suulise tõlgi kutsestandardeid on juba olemas) ning meie tegevustest õpitakse ka välismaal.

aineid (tõlkimine erineva keelekasutusega kurtidele, tõlkimine infotehnoloogia vahendusel). Nelja-aastane õppekava valmistab senisest paremini lõpetanud ette edasiõppimiseks üleeuroopalisel viipekeeletõlkide magistriõppekaval EUMAS-LI (European Master in Sign Language Interpreting - www.eumasli.eu). Õppekava läbimisel on lõpetajal kohe võimalus sooritada viipekeeletõlgi kutseksam. 4-aastane õppekava arvestab kurtide viipekeeletõlkide õppimisvõimalusi (keeleõppe valikmoodul) ja nende väljundit tööturule.

MIL MOEL ON JÄTKUTEGEVUSTE TEOSTAMINE VÕIMALIK?

Praktikabaaside väljaarendatud võrgustik ning koolitatud juhendajad on toimivad ka järgnevatel aastatel, siis kui projekt on lõppenud. Loodud on õpetamiseks vajalikud meetodilised materjalid, mis on kasutatavad pikema aja vältel. Õppekava on ise projekti käigus pidevalt parenenud, mis on alus edasisele toimimisele.

Intervjuueeris rakendusüksuse inimressursi büroo juhataja Katre Merimäe.

Pikemalt ja rohkem saab toetuste edenemise kohta lugeda rakendusüksuse kodulehe aadressil <http://archimedes.ee/str/toetuse-edenemine/>

Sihtasutuse Archimedes töötajad 2013. aastal

2014. aasta 01. jaanuari seisuga töötab sihtasutuses 104 täis- ja 11 osalise tööajaga töötajat. Peatatud on 18 töösuhet. Kokku on sõlmitud 133 töölepingut. Töötajatest 89% moodustavad naised ja 11% mehed. Sihtasutuse noorima töötaja vanus on 22 ning eakaima töötaja vanus 67 aastat. Pikim töösuhe on üle 16 aasta. Aasta jooksul liitus sihtasutusega 20 uut inimest ja lahkus 15, kellest 4-ga oli sõlmitud tähtajaline tööleping. Mitmed lahkujad töötasid sihtasutuses üle 10 eduka aasta.

Aire Karhu	Helve Rammul	Katrina Koha	Margit Puik	Riin Seema
Alice Liblik	Hely Leppik	Keit Kiissel	Margit Toomsalu	Sandra Toim
Anastassia Knor	Hillar Bauman	Kerli Liivak	Mariann Lugus	Signe Reinumägi
Anna Kuzina	Iivika Krillo	Kersti Kaldma	Mariann Saaliste	Siiri Sisas
Anne Hütt	Illimar Labent	Kirsi Viikholm-Karu	Marianne Võime	Sirli Taniloo
Annela Hendrikson	Indrek Mahla	Kirsti Sinivee	Marika Meier	Svetlana Zirnask
Annela Oona	Inga Lubi	Kristel Meesak	Marina Klementjeva	Zita Kirsimaa
Annely Aasalaid	Jaana Lump	Kristiina Vaik	Maris Saar	Taivo Kurvits
Annemari Muru	Juhan Raudsepp	Kristiina Vainomäe	Marit Kannelmäe-Geerts	Tea Tassa
Annika Teder	Julia Duh	Kristina Orlova	Marit Valge	Teibi Torm
Anu Angerjas	Kadri Adrat	Kätlin Lepa	Marko Vene	Terje Henk
Anu Laumets	Kadri Klaos	Lagle Zobel	Merike Arpo	Terje Kaelep
Anu Lepik	Kadrin Kergand	Liia Lauri	Merike Mäesaar	Tiia Bach
Asse Sild	Kai Treier	Liina Kukkur	Merike Sanglepp	Tiina Anspal
Carmen Raudsepp	Kaidi Kenkmann	Liina Thalfeldt	Merike Talli	Tiina Lipp
Eero Loonurm	Kaie Tamm	Liis Siimon	Merili Martinson	Tiina Raa
Egle Mätas	Kaire Allas	Liis Viira	Merili Reismann	Tiina Uiga
Elina Kivinukk	Kairi Lamp	Liisa Lumiste	Monika Maamägi	Triin Brenner
Elina Luberg	Kaja Ainsalu	Liisi Erlang	Nele Mets	Tuuli Reiljan
Ene Palgi	Kaja Sömer	Lili Veesaar	Pille-Triin Saarma	Tuuli Soodla-Tikkerbär
Erika Kolk	Kari Treial	Maaja Pontus	Piret Koll	Tõnis Eelma
Eve Sild	Karin Kase	Maarja Karjaherm	Priit Vassiljev	Ulvi Maamees
Eve Toomsalu	Karin Ruul	Made Kirts	Raimond Viiding	Urve Vool
Evelin Einla-Polluks	Karin Öövel	Maido Puna	Rait Toompere	Vambola Kesselmann
Gea Grigorjev	Karol Sepik	Maiki Udam	Raja Lössenko	Viive Oks
Gunnar Vaht	Katre Merimäe	Maikki Moosus	Ramia Allev	Viktoria Toomik
Hannelore Juhtsalu	Katri Hoogand	Maire Vaask	Raul Ranne	Ülle Altnurme
Helen Jõesaar	Katriin Ranniku	Malle Peedo	Reet Kost	Ülly Enn
Helena Paal	Katrin Kiisler	Marge Kroonmäe	Regina Borissova	
Heli Mattisen	Katrin Ostrat	Marge Teder	Reti Merila	

Archimedese 2013. a. eelarve

1. TULUD		€
1.1	EV riigieelarvest	118 032 926
	sh struktuuritoetused ja kaasfinantseerimine	112 195 032
1.2	Euroopa Komisjoni jt välisvahendid	11 275 683
1.3	Muud kulude katteallikad	10 381 211
1.4	Majandustegevusest laekuv tulu	54 126
Tulud kokku		139 743 946

2. KULUD		€
2.1	Juhtimine ja tugitegevused	498 540
2.2	Põhitegevused sh	139 245 406
2.2.1	Hariduskoostöö keskus	9 804 406
2.2.2	Euroopa Noored Eesti büroo	3 290 457
2.2.3	Kõrghariduse arenduskeskus	11 224 851
2.2.4	Eesti kõrghariduse kvaliteediagentuur	987 184
2.2.6	Struktuuritoetuste rakendusüksus	113 938 508
Kulud kokku		139 743 946
sh toetused		133 035 142

Auditi komitee

SIHTASUTUSE NÕUKOGU

Siseaudiitor

SIHTASUTUSE JUHATUS

Juhatusesimees
Tallinna kontor

Juhatuseliige
Tartu kontor

STRATEEGILINE JUHTIMINE

Eesti Kõrghariduse
Kvaliteediagentuur

Hariduskoostöö
keskus

Euroopa Noored
Eesti büroo

Kõrghariduse
arenduskeskus

Struktuuritoetuste
rakendusüksus

Finantsosakond
Finantsjuhtimine

Administratiivosaad
Personalijuhtimine

Dokumendi- ja andmehaldus

Õigusteenindus

Kommunikatsiooni korraldamine

Infosüsteemide korraldus

Üldhariduse
büroo

Kutsehariduse
büroo

Kõrghariduse
büroo

Täiskasvanu-
hariduse
büroo

Eesti
ENIC/NARIC
keskus

Haridusteabe
büroo

Euroopa Noored
projektide üksus

Noorsootöö
arendamise
üksus

Mobiilsusbüroo

Primuse büroo

Eduko büroo

Väliturunduse
büroo

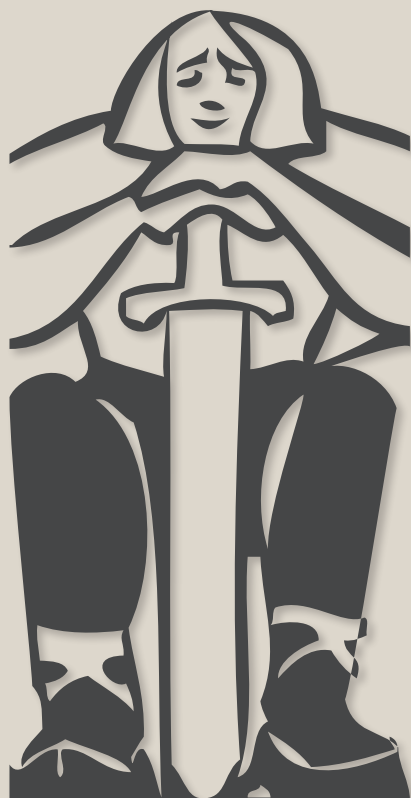
T&A
majanduskeskkonna
arendamise
büroo

T&A
inimressursi
arendamise
büroo

KVALITEEDIJUHTIMISSÜSTEEM

Laena mulle
toetuspunkti, Archimedes
EESTI HARIDUSE JA
TEADUSE HEAKS!

Kaunis tegu
mõlgub meeles,
Uue põlve päranduseks
Ihkan haridust ja
teadust toetada.

 [www.twitter.com/
ArchimedesEE](http://www.twitter.com/ArchimedesEE)

 [www.facebook.com/
Archimedes.ee](http://www.facebook.com/Archimedes.ee)

 [www.youtube.com/
sihtasutusarchimedes](http://www.youtube.com/sihtasutusarchimedes)

HARIDUSPROGRAMMID JA STIPENDIUMID
NII SUURTELE KUI VÄIKESTELE

VÄLISMAAL ÕPPIMINE, PRAKTIKA JA
VABATAHTLIK TEGEVUS NOORTELE

STRUKTUURITOETUSED
KÕRGHARIDUSELE JA TEADUSELE

HARIDUS-, TEADUS- JA NOORSOOTOÕ VALDKONNA
ARENDAMINE JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

2012 SIHTASUTUS ARCHIMEDES
ON AASTA TUDENGIELU TOETAJA
Eesti Üliõpilaskondade Liit

2013 SIHTASUTUS ARCHIMEDES
ON AASTA LAPSESÕBRALIK
ORGANISATSIOON
MTÜ Lastekaitse Liit ja Eesti
Õpilasesinduste Liit